

ЖОРЖ СИМЕНОН

ЛУДИЯТ ОТ БЕРЖЕРАК

Част 0 от „Комисар Мегре“

Превод от френски: Иван Касабов, 1989

chitanka.info

I

ПЪТНИКЪТ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА СПИ

Случайности, низ от случайности! Вечерта Мегре не знаеше, че ще предприеме това пътешествие. А беше и сезонът, в който Париж започваше да му дотяга — март, с пикантния привкус на пролет, с ясното, остро, но вече сгряващо слънце.

Госпожа Мегре беше в Алзас за петнадесетина дни, при сестра си, която очакваше бебе.

Но във вторник сутринта комисарят Мегре получи писмо от свой колега от криминалната полиция, в пенсия от две години, който живееше в Дордон.

... И най-вече, ако добрият вятър те доведе в този край, не се отказвай да прекараш няколко дни у нас. Моята стара прислужница е доволна само когато вкъщи има хора. Започва и сезонът на съомгата...

Една подробност накара Мегре да се замечтае — върху хартията на писмото имаше герб с адрес. Гравирана бе старинна земевладелска къща, оградена с две кръгли кули. Следваха думите:

ЛА РИБОДИЕР — ВИЛЬФРАНШ-АН-ДОРДОН

На обяд госпожа Мегре телефонира от Алзас, че раждането се очаквало за следващата нощ, и добави:

— Има цъфнали дръвчета! Човек би помислил, че е лято...

Случайности... Случайности... Малко по-късно Мегре бе вече в бюрото на началника си да побъбрят.

— Между другото... Още ли не сте ходили в Бордо да направите онези справки, за които бяхме говорили?

Дребна работа. Не беше спешно. При удобен случай Мегре трябва да прескочи до Бордо да се порови в градските архиви. Ето ти я връзката: Бордо — Дордон. В този миг върху кристалния глобус, който служеше за преспапие на началника, попадна слънчев лъч.

— Това е идея... Тъкмо нямам нищо спешно в момента...

Към края на следобеда той се качи на влака от гара Орсе с билет за първа класа до Вильфранш. Кондукторът му напомни да не изпусне връзката в Либурн.

— Освен ако не сте в спалния вагон, който се прикачва при тази смяна...

Мегре не обърна внимание на думите му, прочете няколко вестника и се отправи към вагон-ресторанта, където остана до десет часа. Когато се върна в купето, пердетата бяха спуснати, светлината приглушена, а една стара двойка заемаше двете седалки.

Мина кондукторът.

— Няма ли случайно някоя свободна кушетка?

— В първа няма... Но струва ми се, че има във втора... Ако това не ви пречи...

— Разбира се!

И ето Мегре помъква чантата си по коридорите. Кондукторът отваря врата след врата и най-подир открива купето, в което е заета само горната кушетка.

И тук светлината бе приглушена, а пердетата спуснати.

— Желаете ли да запаля?

— Благодаря.

Вътре е топло и спарено. Чува се леко свистене, като ли тръбите на парното са спукани. Някой се движи, диша тежко и се върти на горното легло.

Комисарят съмъква безшумно обущата си, сакото, жилетката. Изляга се, присяга се за бомбето и го поставя килнато на главата си, тъй като усеща леко течение, което идва кой знае откъде.

Заспива ли? Във всеки случай — дреме. Може би час. Може би два. Може и повече. Но не успява да заспи дълбоко.

И в това полуслънно състояние го завладява някакво беспокойство. Дали не от топлината въпреки течението?

По-скоро заради човека, който не стои нито миг спокоен.

Колко пъти в минутата се обръща? И е точно над главата на Мегре. Всяко негово движение е толкова шумно.

Диша учестено, сякаш има температура.

Мегре е дотам раздразнен, че става и излиза в коридора да се поразтъпче. Само че в коридора е много студено.

И отново купето, просънищата, в която усещания ѝ мисли се объркват.

Човек е изолиран от околния свят. Кошмарна работа.

Не се ли надига на лакти мъжът горе, не се ли надвесва, за да види своя съсед?

Мегре, обратно, не смее да помръдне. От двете ракии и половин бутилка бордо, които изпи във вагон-ресторанта, му е тежко на стомаха.

Нощта е дълга. На спирките се чуват неясни гласове, стъпки в коридора, бълскащи се врати. И се чудиш дали изобщо влакът ще тръгне.

Струва му се, че човекът плаче. На моменти спира да диша. И току подсмръкне. Обръща се, изсеква се.

Мегре съжалява, че не остана в купето на първа класа, при старата двойка.

Задрямва. Пробужда се. Пак заспива. Най-сетне не издържа. Кашля, да придаде твърдост на гласа си.

— Господине, опитайте да се успокоите най-после!

Но се смущава, защото гласът му е много по-сърдит, отколкото би желал. Ами ако човекът е болен.

Мъжът не отговаря. Не се движи. Сигурно прави страшни усилия, за да не допусне и най-малкия шум. И Мегре си задава внезапно въпроса дали това е наистина мъж. Би могло да бъде и жена. Не го е видял. За него той е невидим, притиснат между матрака и тавана на влака.

А горе сигурно е и много задушно от топлината. Мегре се опитва да регулира радиатора. Апаратът е повреден.

Уф! Три часът сутринта... „Сега вече трябва да заспя.“

Изобщо не му се спи. Вече е изнервен почти колкото и съседът му. Дебне.

„Ето! Отново започва...“

И Мегре се принуждава да дишава равномерно, като брои до петстотин, с надеждата да заспи.

Съвсем сигурно е, човекът плаче! Дали не е ходил до Париж на погребение? Или обратно. Някой бедняк, който работи в Париж и е получил лоша вест от своя край — болна майка или умряла... Или жена му... Мегре се разкайва, че е бил груб с него... Кой знае? Понякога към влака прикачват и погребален фургон...

А и балдъзата в Алзас с това раждане! Три деца за четири години!

Мегре спи. Влакът спира, потегля отново... Минава по железен мост и вдига такъв шум, че Мегре отваря изведенъж очи.

Стои неподвижно загледан в двата крака, увиснали пред него. Човекът отгоре е седнал на своята кушетка. Завързва си обущата съвсем предпазливо. Това е първото нещо, което комисарят вижда от него. Забелязва, че са високи лачени обуща. А чорапите са от сива вълна и, изглежда, са плетени на ръка.

Човекът притихва, ослушва се, може би в дишането на Мегре, което се е променило? Комисарят отново започва да брои.

Много е трудно, понеже вниманието му е привлечено изцяло от ръцете, които връзват връзките. Те така треперят, че на четири пъти захващат все същия възел.

Минават малка гара, без да спират. Виждат се само светлините, проникващи през пердетата.

Човекът слиза! Става все по-кошмарно. Би могъл да се смъкне и по-пъргаво. Или се смущава, страх го е да не го смърят отново?

Кракът му дълго търси стълбата. Едва не се сгромолясва. Обръща гръб на комисаря.

Най-сетне е вън, забравил да затвори вратата. Изчезва към дъното на коридора.

Ако не беше тази отворена врата, Мегре би използувал, разбира се, момента, за да заспи отново. Но трябва да става, да я затваря. Поглежда навън.

Успява да си наметне сакото, забравя жилетката.

Зашото вижда, че в края на коридора непознатият е отворил вратата на вагона. Това не е случайно! В същото време влакът забавя своя ход. Покрай пътя се виждат очертанията на гора. Невидимата луна осветява облаците.

Спирачките скърцат. От осемдесет километра в час трябва да е намалил на тридесет, а може и повече.

И мъжът скача, изчезва по насипа и сигурно се търкаля надолу. Метре почти не се замисля. Влакът се движи още по-бавно. Няма никакъв риск.

Вече е във въздуха. Пада настрани. Търкаля се. Преобръща се три пъти, спира до ограда от бодлива тел.

Червената светлина се отдалечава заедно с тръсъка на вагоните.

Комисарят не си е счупил нищо. Надига се. Падането на неговия спътник трябва да е било по-лошо, защото на петдесет метра оттук онзи започва едва сега да се изправя бавно и мъчително.

Смешно положение! Мегре не знае дори какво го е подтикнало да скочи върху насипа, когато багажът му пътува към Вильфранш-ан-Дордон. Та той не знае къде се намира.

Вижда само дърветата, гората навсярно е голяма. Някъде се вие светлата лента на път, който потъва в нея.

Защо мъжът не се движи? Вижда се само една коленичила сянка. Дали е забелязал своя преследвач? Или е ранен?

— Хей! Вие там... — му вика Мегре, търсейки револвера в джоба си.

Изпреварват го. Блясва червено. И той усеща удар в рамото още преди да е чул детонацията.

Всичко това не трае и десета от секундата, а мъжът вече е станал и прекосява едно сечище, пресича големия път и потъва в непрогледния мрак.

Мегре изругава. Очите му са влажни не от болка, а от изумление, от яд, от объркане. Всичко стана толкова бързо! И в какво жалко положение изпадна!

Той изпуска револвера си, навежда се да го вдигне, мръщи се от болка в рамото.

И нещо друго — усещането, че кръвта му изтича, че при всеки удар на сърцето от засегнатата артерия блика топла кръв.

Не смее нито да тича, нито да се движи. Дори оръжието си не прибира.

Слепоочията му са мокри, гърлото свито. И докосвайки рамото си с ръка, той усеща, както очакваше, лепкава кръв. Притиска мястото, търси артерията, опипва, за да спре кръвоизлива.

С помътненото си съзнание усеща, че влакът спира на по-малко от километър, стои така дълго, дълго, а той напряга слух разтревожен.

Какво от това, че влакът е спрял? Усеща го машинално. Липсата на шум от тракането на колелата го ужасява като пустотата.

Най-после! В далечината отново се чува шумът. В небето, зад дърветата, се раздвижва нещо червено.

После нищо!

Само Мегре — прав, хванал рамото си с дясната ръка. Наистина лявото рамо е! Опитва да раздвижи лявата си ръка. Успява да я повдигне леко, но тя отново пада, внезапно натежала.

В гората не се чува нищо. Сякаш мъжът не е продължил да бяга, а се е притаил в тръннака. И дали ако Мегре тръгне към главния път, той няма пак да стреля, за да го довърши?

„Глупак! Глупак! Глупак!“ — ръмжи Мегре, чувствуващи се безкрайно нещастен.

Защо му трябваше да скача на чакъла! На разсъмване неговият приятел Льодюк щеше да го чака на гара Вильфранш, а прислужницата щеше да е приготвила съомгата.

Мегре върви. Краката му омекват. На всеки три метра спира, тръгва, пак спира.

Само пътят едва светлее в нощта, един бял път, прашен като посред лято. А кръвта не спира да тече. Не така силно. С ръка Мегре притиска силната струя. Въпреки това дланта му цялата лепне.

Да не повярваш, че е раняван три пъти в живота си. Така е разстроен, сякаш ще се качва на операционна маса. Би предпочел една истински силна болка пред това бавно изтичане на кръвта.

Защото глупаво щеше да бъде все пак да умре тук, съвсем сам, тази нощ!

Без дори да знае къде се намира! А багажът му си пътува без него.

Толкова по-зле, ако онзи стреля. Мегре върви, доколкото му е възможно по-бързо, приведен напред. Вие му се свят. Съзира някакъв

пътен знак. Само дясната му страна е осветена от лунното сияние: 3,5 километра.

Какво може да има на три и половина километра? Кой град? Кое село?

От същата посока се чува мучене на крава. Небето нататък бледнее. Сигурно това е изток! И денят скоро ще се роди.

Непознатият, изглежда, е изчезнал. Или се е отказал да довърши този, когото е ранил. Мегре си прави сметка, че има сили за още тричетири минути и се мъчи да ги използува докрай. Крачи като в казармата, с отмерена стъпка, като брои, за да не мисли.

Кравата, която бе чул, е сигурно от някоя ферма. Селяните стават рано... Значи...

Кръвта тече по лявата му страна, под ризата, под колана на панталона...

Светлина ли вижда? Бълнува ли вече? „Ако загубя повече от един литър кръв...“ — мисли той.

Светлина е. Но трябва да премине през угарта и това е най-трудно. Краката му затъват в пръстта. Натъква се на изоставен трактор.

— Има ли някой? Ало! Някой! Бързо!

Това „бързо“ се откъсва от езика от отчаяние и той веднага се подпира на трактора. Свлича се. Сяда на земята. Чува, че някъде се отваря врата и зърва фенер, който се люлее в нечия ръка.

— Бързо!

Дано само човекът, който ще дойде, който идва, се сети да спре кръвта! Ръката на Мегре се отпуска, смъква се по тялото, съвсем омекнала.

„Едно... две... едно... две...“

Кръвта изтича на струи.

Смътни образи, мяркащи се сред празнотата. И всичките белязани от ужаса на кошмара.

Някакъв ритъм... Стъпки на кон... Слама под главата и дървета, който се низкат отдясно...

Мегре разбира. Намира се в някаква каруца. Светло е. Движат се бавно по ограден с кленове път...

Отваря очи, без да помръдва... Най-после погледът му попада на един мъж, който крачи отпуснато, размахвайки камшик.

Кошмар ли е това? Мегре не бе видял мъжа от влака в лице. Помнеше смътно силуета му, обущата от лачено шевро и чорапите от сива вълна...

Защо мислеше тогава, че селянинът, който го води, е човекът от влака?

Виждаше грубо издяланото лице с големи сиви мустаци и гъсти вежди... И светлите очи, вперени право напред, без да поглеждат към ранения...

Къде бяха? Накъде отиваха?

Комисарят размърда ръка и усети нещо странно около гърдите си, нещо като дебела превръзка.

После мислите в главата му се замъглиха точно в мига, в който един сънчев лъч го прониза в очите...

След това видя къщи, бели фасади... Една широка улица, цялата окъпана в светлина... Шум зад каруцата, шум от тълпа... И гласове... Но той не различи думите... Друсането на колата му причиняваше болка...

Друсането спря... Усети само поклащане напред-назад, настриани, което му бе непознато досега...

Беше на носилка... Пред него крачеше мъж в бяла престилка... Затваряха голяма решетка, зад която шумеше тълпата... Някой тичаше...

— Отнесете го веднага в амфитеатъра...

Не помръдваше глава. Не мислеше. И въпреки това гледаше.

Пресякоха градина, където се издигаха малки, доста чисти постройки от бели тухли. По пейките имаше хора, облечени еднакво в сиво. Някои бяха с превързана глава или крак... Притичваха медицински сестри...

И с размекнатото си съзнание той безуспешно търсеше думата болница...

Къде бе селянинът, който толкова приличаше на човека от влака? Ох! Изкачваха стълби... Болеше...

И Мегре се съвзе отново, за да види един мъж, който си миеше ръцете и го оглеждаше с тежък поглед...

Това му подействува като удар в гърдите... Този човек имаше брадичка, дебели вежди!

Не приличаше на селянина? Във всеки случай приличаше на човека от влака!

Мегре не можеше да говори. Само отваряше уста. Човекът с брадичката говореше спокойно:

— Настанете го в трети номер. По-добре да бъде изолиран, заради полицията...

Как заради полицията. Какво искаха да кажат?

Хора в бяло го отвеждаха, караха го отново през градината. Имаше такова слънце, каквото комисарят никога не бе виждал: тъй светло, тъй весело слънце, което проникваше сякаш и в най-тайните кътчета...

Настаниха го в едно легло. Стените бяха бели. Беше топло почти като във влака.

Някъде се чуващ глас:

— Комисарят пита кога ще може...

Не е ли той комисарят? Нищо не е питал? Смешна работа!

И най-смешното беше историята със селянина, който приличаше на доктора и на мъжа от влака!

И в крайна сметка имаше ли човекът от влака сива брадичка? Мустаци? Дебели вежди?

— Разтворете му зъбите... Добре... Стига вече...

За да го довърши, като го отрови, дявол да го вземе!

Когато надвечер Мегре дойде на себе си, медицинската сестра, която го наглеждаше, се отправи към коридора на болницата. Там чакаха петима души — следователят от Бержерак, прокурорът, полицейският комисар, един секретар от съда и съдебният лекар.

— Можете да влезете. Но професорът препоръча да не го уморявате много. Впрочем той така смешно гледа, че не бих се учудила, ако е луд.

Петимата мъже се спогледаха и се усмихнаха съучастнически.

II

ПЕТИМА РАЗОЧАРОВАНИ МЪЖЕ

Всичко това приличаше на сцена от мелодрама, играна от лоши актьори: медицинската сестра, като се оттегли усмихната, хвърли последен поглед на Мегре.

Поглед, който говореше: „Оставям ви го!“

И петимата мъже окупираха стаята, усмихнати всеки посвоему, но всички с еднакво заплашителен вид. Просто да не повярваш, като че ли го правеха нарочно и искаха да изиграят една хубава шега на Мегре.

— Минете, господин прокурор...

Беше съвсем дребен човек, ниско подстриган и с ужасен поглед, който навярно е отработвал, за да приляга на професията му. И тази пресилена злобна студенина. Той само мина пред леглото на Мегре, като му хвърли един бегъл поглед, след което, сякаш за да спази церемония, отиде и се изправи до стената с шапка в ръка.

Следователят също мина край него, подсмихвайки се и поглеждайки ранения, след което застана до своя началник.

После секретарят... Вече трима бяха до стената, също като съзаклятници... А ето че и лекарят се присъедини към тях...

Оставаше само полицейският комисар, дебеланко с изпъкнали очи, който щеше да играе ролята на палач.

Бегъл поглед към другите. После бавно отпусна ръка върху рамото на Мегре.

— Натясно сме, а?

В друг момент това би могло да бъде страшно забавно. Но Мегре дори не се усмихна, напротив, смръщи неспокойно вежди.

Тревога за собствената му участ! Все още имаше чувството, че границата между действителност и сън му се изпълзваше и с всеки миг все повече се заличаваше.

Ето че му разиграха тази истинска пародия на разпит. Комисарят с гротескния си вид приличаше на същински хитрец на дребно.

— Признавам, че не ми е неприятно най-после да видя физиономията ти.

А другите четирима до стената гледаха, без да трепнат!

Мегре бе учуден, че успя да въздъхне дълбоко и да извади дясната си ръка изпод чаршафа.

— Кого преследваше тази нощ? Пак някоя жена или момиче?

Едва тогава Мегре си даде сметка за всичките думи, които трябваше да изрече, за да оправи положението, и това го изплаши. Беше изтощен. Спеше му се. Цялото тяло го болеше.

— Достатъчно! — промълви машинално той, помръдвайки се едва-едва.

Не го разбраха. Той повтори още по-тихо:

— Достатъчно! Утре...

И притвори очи, а прокурорът, следователят, лекарят, комисарят и секретарят се сляха в съзнанието му в един образ, който приличаше на хирурга, на селянина и на мъжа от влака.

На другата сутрин той седеше вече на леглото си или по-скоро гърбът му беше леко повдигнат с две възглавници и наблюдаваше сестрата, която подреждаше стаята, обляна в слънчева светлина.

Беше хубаво момиче, едро и силно, агресивно русо, което час по час поглеждаше към ранения с някакво смесено чувство на предизвикателство или боязън.

— Кажете, моля... Наистина ли вчера идваха петима господа?

Тя го изгледа отвисоко и се ухили:

— Няма да се хвана на въдицата...

— Както искате... Тогава кажете ми какво търсеха тук?

— Нямам право да разговарям с вас и предпочитам да заявя, че ще предам всичко, което бихте ми казали!

Най-любопитното беше, че Мегре изпитваше някаква наслада от това положение, както на разсъмване, когато човек сънува и упорито се мъчи да довърши съня си, преди да се разсъни съвсем.

Слънцето трептеше също като в цветните вълшебни приказки. Някъде отвън минаваха войници на коне и когато завиха на ъгъла, звукът на тръбите им проехтя триумфално.

В същия миг сестрата мина край леглото и Мегре, който искаше да привлече вниманието й, за да я разпита отново, хвана с два пръста крайчеца на роклята ѝ.

Тя се обърна, нададе ужасен вик и избяга.

Нещата се оправиха едва малко преди обяд. Хирургът сваляше превръзката на Мегре, когато пристигна полицейският комисар. Носеше съвсем нова сламена шапка и вратовръзка в турскосиньо.

— Нима не проявихте любопитство поне да отворите портфейла ми? — любезно му каза Мегре.

— Много добре знаете, че нямате портфейл.

— Добре. Всичко е ясно. Телефонирайте на криминалната полиция. Ще ви кажат, че съм дивизионният комисар Мегре. Ако искате да бъдете по-експедитивен, предупредете моя колега Лъодюк, който има вила във Вильфранш... Но преди всичко благоволете да ми кажете къде съм!

Комисарят все още не се предаваше, пускаше леки усмивчици. Дори побутваше хирурга с лакът.

И така до пристигането на Лъодюк, яхнал един стар форд, хората бяха резервирали.

Най-после трябваше да се съгласят, че Мегре е наистина Мегре, а не „лудият от Бержерак“!

Лъодюк имаше розовия цъфтящ тен на дребен рентиер и откакто бе напуснал криминалната полиция, предпочиташе да пуши само с лула от морска пяна, чийто мундщук от дива череша стърчеше от джоба му.

— Ето цялата история с няколко думи. Не съм от Бержерак, но идвам тук всяка събота на пазар, с колата си... Използвам това, за да обядвам в хотел „Англия“... И така, преди около месец на главното шосе е била намерена мъртва жена... По-точно удушена... И не само удушена... След като я умъртвява, в пристъпа си на садизъм убиецът стига дотам, че забива в сърцето ѝ една голяма игла...

— Коя е била жената?

— Леонтин Моро, от фермата Мулен-Ньоф. Нищо не са й откраднали.

— И не са я...?

— Няма такива деяния... макар че е било хубаво трийсетина годишно момиче... Престъплението е извършено рано

вечерта, когато се е прибирала вкъщи от снаха си... Това едно!
Другото...

— И две ли има?

— Две и половина... Другото е една хлапачка на шестнайсет години, дъщерята на началник-гарата, която излязла да се разхожда с велосипеда. Намерена е в същото състояние...

— Вечерта?

— На другата сутрин. Но престъплението е било извършено вечерта... И накрая третата — прислужница в хотела, която отишla да види брат си, канонер, работещ по пътя на пет-шест километра... Тръгнала пеш... Някой изведнъж я хванал изтазд и я съборил... Но тя е куражлийка... Успява да ухапе человека за китката... Той изпсувал и избягал... Видяла го само в гръб, бегло, като тичал към гората...

— Това ли е всичко?

— Това е! Хората са убедени, че се касае за луд, който се е укрил в близката гора. В никакъв случай не може да се допусне, че е някой от града... Когато фермерът дошъл да съобщи, че те намерил на пътя, помислили, че убиецът си ти и че си бил ранен, когато си подготвял ново нападение...

Лъодюк беше сериозен. Изглежда, не схващаше комичността на това недоразумение.

— Впрочем — прибави той — има хора, които няма скоро да повярват в обратното.

— Кой разследва тези престъпления?

— Прокуратурата и местната полиция.

— Хайде, остави ме да поспя.

Каза го без съмнение поради своята отпадналост. Мегре изпитваше непрекъснато непреодолимо желание да дреме. Чувствуващо се добре само в полуслънчено състояние, със затворени очи, по възможност обърнат към слънцето, чиито лъчи пронизваха клепачите му.

Сега той можеше да си представя и други лица, да ги кара да оживяват в съзнанието му, както детето си представя марша на многоцветните войничета от кутийката.

Трийсетгодишната фермерка... Дъщерята на началник-гарата...
Прислужницата от хотела...

Припомняше си гората, големите дървета, светлия път и си представяше нападението, жертвата, търкаляща се в праха, и мъжа, който размахва своята дълга игла...

Беше фантастично! Още повече разиграло се в тази болнична стая, където се чуваше ежедневният шум от улицата. Някой се мота поне десет минути под прозореца на Мегре, преди да запали колата си. Хирургът пристигна с бърза и лека кола, която караше сам.

Когато дойде и се наведе над Мегре, беше вече осем часът вечерта и лампите бяха запалени.

— Тежко ли е положението ми?

— По-скоро ще трае дълго... Петнайсет дни на легло...

— Не бих ли могъл например да се настаня в хотела?

— Тук не ви ли е добре? Естествено, ако има кой да се грижи за вас...

— Я ми кажете, но откровено, какво мислите за лудия от Бержерак?

Лекарят дълго не отговаряше. Мегре уточни:

— Вярвате ли като другите, че това е някакъв малоумен, който живее в гората?

— Не!

Що за въпрос? Мегре имаше достатъчно време да помисли за това, да си спомни за няколкото подобни случая, които знаеше или за които бе чувал.

— Това е човек, който в нормалния живот ще се държи като нас двамата, не е ли така?

— Твърде вероятно.

— Иначе казано, много е вероятно да живее в Бержерак и да упражнява някаква професия...

Хирургът го погледна някак странно, поколеба се, смути се.

— Имате ли нещо предвид това? — продължи Мегре, без да го изпуска от очи...

— Имах много, едно след друго... Идва ми нещо наум... Отхвърлям го ядосан... Отново го подхващам... Разглеждани от определен ъгъл, всички хора могат да имат психически смущения.

Мегре се засмя.

— И целият град ли мина под този знаменател? От кмета, та дори от прокурора до първия минувач... Като не забравяте колегите си,

портиера на болницата...

— Не. Хирургът не се смееше.

— Един момент... Не мърдайте вече... — каза той, като почистваше раната с много тънко острие... — По-ужасно е, отколкото можете да си представите...

— Колко жители има Бержерак?

— Около шестнайсет хиляди... Всичко ме кара да мисля, че лудият е от по-висшата класа... И дори...

— Иглата очевидно — промърмори Мегре, като се мръщеше, понеже хирургът му причинява болка.

— Какво искате да кажете?

— Че тази игла, забита точно в сърцето, без капка кръв, два пъти последователно, говори вече за известни познания по анатомия...

Мълчание. Хирургът свъси угрожено чело. Той направи отново превръзка около рамото и гръденя кош на Мегре и с въздишка се изправи.

— Казахте, че предпочитате да бъдете настанен в хотела?

— Да, ще повикам жена си...

— Искате да се заемете с тази работа?

— И още как!

Само един чадър можеше да обърка всичко. Но в продължение на не по-малко от петнайсет дни не падна нито капка.

А Мегре бе настанен в най-хубавата стая на хотел „Англия“, на първия етаж. Леглото му бе преместено близо до прозореца, така че той се наслаждаваше на гледката на големия площад, където виждаше как сянката бавно се премества от единния ред къщи на срещуположния.

Госпожа Мегре приемаше това положение, както приемаше всичко — без учудване, без горещене. От един час бе в стаята и тя ставаше вече нейна стая, с дребните удобства и отпечатъка от нейното присъствие.

Сигурно по същия начин преди два-три дни е бдяла над сестра си, която раждаше в Алзас.

— Една дебела щерка. Ако беше я видял! Тежи близо пет кила... — и питаше хирурга: — Какво може да яде, докторе? Хубав пилешки бульон? Има нещо, което трябва да му забраните — лулата! То е като бирата! След един час ще ми я поискат...

На стената имаше тапети в чудесно червено и зелено. Кърваво червено! Крещящо зелено! Дълги ивици, които сякаш пееха на слънцето.

И невзрачните хотелиерски мебели от лакиран махагон с високи нестабилни крачета.

Огромна стая с две легла. И камина отпреди два века, в която са инсталирали евтин радиатор.

— Питам се все пак защо скочи след този човек... Представи си, че беше паднал върху релсите... Имам една идея... Ще ти направя крем с лимон... Надявам се, че ще mi позволят да ползвам кухнята...

Сега Мегре се унасяше все по-рядко. Дори когато притваряше очи, заслепен от слънчев лъч, мислите му бяха почти ясни.

Но продължаваше да съживява образите, създадени или възстановени от неговото въображение: „Първата жертва... фермерката... Омъжена? Деца?“

— Омъжена за син на фермери... Но не се разбирала със свекърва си, която я обвинявала, че е много кокетна и си слагала копринен комбинезон, когато дояла кравите...

Тогава спокойно, с любовта на художник, който започва своето платно, Мегре заизгражда в съзнанието си портрета на фермерката — апетитна, добре сложена, чиста жена, донесла в къщата на свекъра си вълненията на своето време заедно с парижките каталоги.

Тя се връщала от града... И той виждаше съвсем ясно пътя... Сигурно всички си приличат, с големите дървета, хвърлящи сянка от двете страни... И тебеширената почва, толкова бяла, проблясваща под всеки слънчев лъч.

После хлапачката на своя велосипед.

„Дали е имала любим?“

— За това не се споменава изобщо. Всяка година тя ходела за петнайсет дни на почивка в Париж, при една леля...

Леглото беше овлажняло. Хирургът идваше два пъти на ден. След обеда пристигаше и Лъодюк със своя форд, като правеше несръчни маневри под прозорците, за да паркира колата.

На третата сутрин той дойде със сламена шапка, същински полицейски комисар.

Посети го прокурорът. Той взе госпожа Мегре за прислужница и ѝ подаде бастуна и бомбето си.

— Разбира се, вие ще ни простите грешката... Но самият факт, че нямахте в себе си никакви документи...

— Да! Портфейлът ми изчезна. Но защо не седнете, драги господине...

Имаше все същия агресивен вид. Какво можеше да се направи! То се дължеше на малкия му топчест нос, на четинестите му мустаци.

— Тази история е крайно неприятна, застрашено е спокойствието на този хубав край... Да беше Париж, където порокът върлува като епидемия... Но тук!

По дяволите! И той имаше дебели вежди. Като селянина. Като доктора. Сиви вежди, които Мегре свързваше машинално с веждите на человека от влака.

И бастун с дръжка от изваяна слонова кост.

— Е, надявам се, че бързо ще се възстановите и няма да останете с много лош спомен от нашия край...

Това бе само едно посещение на учтивост. Той бързаше да си ходи.

— Имате чудесен лекар... Ученник на Мартел... Жалко, че за другото...

— Кое друго?

— Добре, добре... Не се беспокойте... До скоро виждане... Ще заръчам всеки ден да ми носят новини за вас...

Мегре изяде лимоновия крем, който бе истински шедьовър.

Но долавяща неприятната миризма на трюфели, идваща от трапезарията...

— Нечувано! — каза жена му. — Тук сервират трюфелите, както другаде пържените картофи! Просто да не повярваш, че струват само две су. Дори в меню за петнадесет франка...

Сега беше ред на Льодюк.

— Седни... Малко крем? Не? Какво знаеш за интимния живот на моя доктор, на когото не зная дори името...

— Доктор Риво! Не зная много нещо... Речено-казано... Живее с жена си и балдъзата... Тукашните хора казват, че и балдъзата му е толкова жена, колкото и собствената му... Но...

— А прокурорът?

— Господин Дюурсо? Говориха ли ти вече?

— Кажи все пак!

— Сестра му, вдовица на капитан за далечно плаване, е луда...
Други твърдят, че той я е вкаран в болница заради богатството и...

Мегре ликуваше. Старият му другар го гледаше смяян как седи на леглото, присвива очи и наблюдава площада.

— И какво още?

— Нищо! В малките градчета...

— Само че знаеш ли, драги Лъдюк, това не е малко градче като другите. Това е малко градче, в което има луд.

Най-смешното бе, че Лъдюк наистина се беспокоеше.

— Един луд на свобода! Луд, който е луд на периоди и който през останалото време шари насам-натам, говори като тебе и мене...

— Жена ти не скучае ли тук?

— Обръща кухнята с главата надолу. Дава рецепти на майстора и преписва тези, които той ѝ пробутва... Всъщност може би и майсторът е луд...

Истинско опиянение изпитва човек, който се е измъкнал от смъртта, оздравява, глезят го, и то в една такава нереална обстановка.

И въпреки всичко да си напрягаш мозъка от любителска страсть...

Да изучаваш от леглото си, от своя прозорец един край, един град...

— Има ли тук градска библиотека?

— Разбира се.

— Добре, ще бъде чудесно, ако отидеш и ми вземеш всички книжки, които разглеждат душевните болести, извращенията, маниите... И също да ме снабдиш с телефонния указател... Попитай впрочем долу дали техният апарат няма дълга жица и не могат ли от време на време да ми го донасят тук...

Дръмката го оборваше. Мегре усещаше как го завладява като треска, как прониква до най-дълбоките му фибри.

— Всъщност утре ти ще обядваш тук... Събота е...

— И трябва да купя една коза — довърши Лъдюк, като търсеше сламената си шапка.

Когато излезе, Мегре вече бе затворил очи, дишаше равномерно с полуотворена уста.

Бившият комисар срещна доктор Риво в коридора на партера. Притегли го настрана и след дълго колебание промърмори:

— Сигурен ли сте, че раната не би могла да повлияе върху...
върху психиката на моя приятел? Или поне върху... Как да ви кажа...
Разбирате ли ме?

Лекарят махна неопределено с ръка.

— Поначало той умен мъж ли е?

— Много умен! Невинаги има вид на такъв, но...

— А!

И хирургът тръгна по стълбите със замислен поглед.

III

БИЛЕТЪТ ЗА ВТОРА КЛАСА

Мегре бе напуснал Париж във вторник следобед. През нощта го раняват близо до Бержерак. Прекарва в болницата четвъртък и петък. В събота пристига жена му от Алзас и Мегре се настанива с нея в голямата стая на първия етаж на хотел „Англия“.

Беше понеделник, когато госпожа Мегре изведнъж му каза:

— Ти защо не си пътувал със служебната си карта?

Беше четири часът следобед. Госпожа Мегре, която никога не стоеше на едно място, подреждаше стаята за трети път. Щорите бяха полуспуснати и през прозорците, тези светли екрани, се виждаше как навън кипи живот.

Мегре пушеше една от първите си лули и погледна жена си с известна почуда. Струваше му се, че докато очакваше отговора му, тя избягваше да се обръща към него, поруменяла от смущение.

Въпросът беше глуповат. Наистина той имаше като всички комисари служебна карта за първа класа, с която можеше да пътува из цяла Франция. С нея беше дошъл от Париж.

— Ела поседни тук! — изсумтя той.

И видя, че жена му се колебаеше. Той почти я застави да седне на края на леглото.

— Казвай!

Гледаше я язвително и тя се смущаваше още повече.

— Май сърках, че ти поставих така въпроса. Направих го, защото понякога си странен.

— Ти също.

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че всички ме смятат за странен и всъщност не вярват напълно на моята история с влака. Е, и...

— Да! Е, добре, виж. Преди малко в коридора, точно срещу нашата врата, вдигнах изтривалката и намерих това...

Въпреки че живееше в хотел, тя носеше престилка, за да се чувствува, както казваше, като у дома си. Извади малко картонче от джоба си. Беше билет за втора класа Париж — Бержерак с дата от миналата сряда.

— До изтривалката... — повтори Мегре. — Вземи хартия и молив...

Тя се подчини, без да разбира, видимо поомекнала.

— Пиши... Първо, шефа на хотела, който дойде към девет часа сутринта да пита как съм... После хирурга, малко преди десет... Постави имената в колонка... Прокурорът мина по обяд, а полицейският комисар влезе в момента, когато той си тръгваше...

— И освен това Льодюк — осмели се госпожа Мегре.

— Точно така! Запиши Льодюк! Това ли е всичко? Като прибавиш, разбира се, всеки прислужник от хотела или всеки пътник, който може да изпусне билета в коридора.

— Не!

— Защо не?

— Защото коридорът води само до тази стая! И тогава ще е някой, който е дошъл да подслушва на вратата.

— Свържи ме по телефона с началник-гарата.

Мегре не познаваше нито града, нито гарата, нито никое от местата, за които му говореха хората. Въпреки това вече си бе създал една представа за Бержерак, доста точна, в която не липсваше почти нищо.

Намери плана на града в пътеводителя „Мишлен“.

Значи той се намираше в самия център на Бержерак. Площадът, който виждаше, бе търговският център. Зданието, което започваше вдясно, бе Съдебната палата.

В пътеводителя се казваше:

Хотел „Англия“. Първа класа. Най-ниската цена на стаите — двадесет и пет франка. Баня. Храна от 15 и 18 франка. Специалитет от трюфели, гъши пастет, задушено птиче руло, съомга от Дордона.

Дордона бе някъде отзад, невидима за Мегре. Но той проследяваше течението ѝ с помощта на цяла серия пощенски картички. На една от тях се виждаше гарата. Той знаеше, че хотел „Франция“, от другата страна на площада, бе конкурент на хотел „Англия“.

И си представяше улиците, водещи към главните пътища, като онзи, който бе изминал, олюявайки се.

— Началник-гарата е на телефона.

— Питай го дали от влака от Париж са слизали пътници в четвъртьк сутринта.

— Казва, че не!

— Това е всичко!

С почти математическа точност можеше да се каже, че билетът принадлежеше на человека, скочил от влака малко преди Бержерак и бе стрелял по комисаря...

— Знаеш ли какво трябва да направиш? Иди да видиш къщата на господин Дюурсо, прокурора, а после и на хирурга...

— Защо?

— Така! За да ми кажеш какво си видяла.

Той остана сам и използува това, за да попуши лулата си повече, отколкото му бе разрешено. Вечерта се спускаше бавно и площадът бе обагрен в розово. Търговските пътници се завръщаха един след друг от своите обиколки, спираха колите си на площадката пред хотела. Долу се чуваше удрянето на билярдните топки.

Беше часът за аперитив в светлата стая, където шефът на хотела с бяло боне на готвач идваше от време на време да хвърли по един поглед.

„Защо човекът от влака слезе преди спирката с риск да се убие и защо, като видя, че го преследват, стреля?“

Във всеки случай човекът познаваше линията, понеже беше скочил върху баласта точно когато влакът забавяше ход.

А не бе отишъл до гарата, защото чиновниците го познаваха.

Което впрочем не беше достатъчно, за да се докаже, че това е убиецът на фермерката от Мулен-Ньоф и дъщерята на началник-гарата.

Мегре си спомняше възбудата на своя спътник по купе, неравномерното му дишане, мълчанието, прекъсвано от отчаяни

въздишки.

„По това време Дюурсо сигурно си е вкъщи, в своя кабинет, и чете парижките вестници или рови в досиетата... Хирургът минава по стаите, следван от сестрата... Полицейският комисар...“

Мегре не бързаше. Обикновено в началото на всяка анкета той биваше обхванат от нетърпение, приличащо на замайване. Несигурността му беше мъчителна. Успокояваше се едва когато почнеше да предугажда истината.

Този път беше обратното може би заради състоянието му.

Нали докторът му каза, че няма да се вдигне по-рано от петнайсетина дни и че дори тогава трябва да бъде доста предпазлив.

Имаше време. Дълги дни, които ще прекара в леглото, изграждайки картина на един колкото може по-истински Бержерак с всички действуващи лица.

„Ще трябва да звънна да запалят лампите“.

Но беше толкова ленив, че не го направи и когато жена му се върна, завари го съвсем на тъмно. Прозорецът бе все още отворен и през него нахлуващо свежият вечерен въздух. Лампите обгръждаха площада с гирлянд от светлини.

— Пневмония ли искаш да хванеш? Как може да стоиш на отворен прозорец, когато...

— Е?

— Какво „е“? Видях къщите! Но изобщо не разбирам защо ти е това.

— Развязай!

— Господин Дюурсо живее от другата страна на Съдебната палата, на един площад почти колкото този. Масивна къща на два етажа. На първия има каменен балкон. Там трябва да е кабинетът му, понеже стаята светеше. Видях и един прислужник да затваря капациите на приземния етаж.

— Приветливо ли е?

— Какво искаш да кажеш? Масивна къща като всички массивни къщи. По-скоро мрачна... Във всеки случай има завеси от гранатовочервен плющ, които навярно струват към две хиляди франка едната. Лек копринен плющ, който пада на едри гънки...

Мегре беше очарован. Малко по малко той доуточняваше образа, който си бе създал за къщата.

— Прислужникът?
— Какво прислужникът?
— Носи ли раирана жилетка?
— Да!

Мегре щеше да изръкопляска — массивна къща, солидна, със скъпи завеси от плющ, балкон от дялан камък, старинни мебели. Слуга с раирана жилетка. А и прокурорът — със сако, със сив панталон, лачени обуща и бели, ниско подстригани коси.

— Той наистина носи лачени обуща.
— Обуща с копчета. Вчера забелязах... Мъжът от влака също носеше лачени обуща. Но дали бяха с копчета или пък с връзки?
— А къщата на доктора?

— Тя е почти в края на града. Вила, каквото има по брега на морето...

— Английски котедж.
— Точно така. С нисък покрив, морави, цветя, хубав гараж, бял чакъл по алеите, капаци, боядисани в зелено, фенер от ковано желязо. Капаците не бяха затворени... Забелязах, че жена му бродираше в салона.

— А балдъзата?
— Тя се върна с кола заедно с доктора. Много е млада, много хубава, много добре облечена... Човек не би повярвал, че живее в малък град, сигурно поръчва роклите си в Париж...

Какво отношение би могло да има това с един маниак, който напада жените по пътя, удушва ги, за да прониже после сърцето им с игла?

Мегре не се опитваше да разбере. Задоволяваше се с това да постави хората по местата им.

— Никого ли не среща?
— Никого от познатите. Обитателите навсярно изобщо не излизат вечер.
— Кино има ли?
— Забелязах такова нещо в една уличка... Прожектират филм, който съм гледала в Париж преди три години...

Лъодюк пристигна към десет часа сутринта, оставил стария форд пред хотела и малко по-късно почука на вратата на Мегре. А той в момента опитваше бульона, който жена му сама бе приготвила в кухнята.

— Добре ли сме?

— Седни! Не! Не на сънце... Пречиши ми да гледам площада...

Откакто напусна криминалната полиция, Лъодюк бе започнал да напълнява. И нещо по-благо, по-плахо имаше в него сега.

— Какво ти даде днес на закуска твоята готвачка?

— Агнешки котлет с крем... Трябва да ям съвсем лека храна...

— Я ми кажи не си ли ходил напоследък в Париж?

Госпожа Мегре се извърна бързо, изненадана от този нахален въпрос. И Лъодюк се смути и изгледа своя колега с упрек.

— Какво искаш да кажеш? Знаеш много добре, че...

Разбира се, Мегре знаеше добре, че... но той оглеждаше силуета на колегата си, оглеждаше рижавите му тънки мустачки... Гледаше и краката му, обути с големи ловни обуща...

— Между нас казано, какъв избор имаш тук по отношение на любовта?

— Млъкни! — намеси се госпожа Мегре.

— В никакъв случай! Това е много важен въпрос. На село човек няма удобствата на града... А твоята готвачка на колко години е?

— На шейсет и пет. Виждаш, че...

— И само това?

Цялото неудобство идваше може би от сериозния тон, с който Мегре задаваше тези въпроси, които обикновено се подхвърлят леко и иронично.

— Няма ли някоя овчарка наоколо?

— Племенничката ѝ идва понякога да помогне.

— Шестнайсетгодишна? Осемнайсет?

— Деветнайсет... Но...

— И ти... вие... такова...

Лъодюк не знаеше вече как да се държи, а госпожа Мегре, попритечнена от него, изчезна някъде в дъното на апартамента.

— Не си дискретен.

— Другояче казано, това е факт? Добре, приятелю.

И Мегре, който, изглежда, не мислеше повече за това, промърмори малко по-късно:

— Дюурсо не е женен... Нали?

— Личи си, че идваш от Париж. Говориш за тези неща, сякаш по-естествено от това няма. Мислиш си, че прокурорът разказва на всеки своите лудории?

— Но тъй като всичко се знае, убеден съм, че ти си в течение.

— Зная само това, което се приказва.

— Виждаш ли!

— Господин Дюурсо ходи в Бордо един-два пъти седмично... И там...

Мегре не преставаше да гледа изпитателно своя събеседник и една насмешлива усмивка трепкаше на устните му. Той познаваше един различен Льодюк, който не си мереше така приказките и жестовете, не страдаше от провинциални предразсъдъци.

— Знаеш ли какво трябва да направиш, както си свободен и се разхождаш? Ще направиш малко разследване и ще узнаеш кой е отсъствувал от града миналата сряда. Чакай! Интересуват ме най-вече доктор Риво, прокурорът, полицейският инспектор, ти и...

Льодюк бе станал. Обиден, той гледаше сламената шапка като човек, който ей сега ще си я нахлуши и ще излезе.

— Не! Стига шеги... Не зная какво ти става... След това раняване... изобщо не си нормален... Как ме виждаш, в този малък град, където всичко се знае, да правя разследване за прокурора на републиката? И за полицейския комисар! Аз, който нямам вече никакви титли! Без да се смятат твоите подмятания...

— Седни, Льодюк!

— Нямам вече много време.

— Седни ти казвам! Ще разбереш защо. Тук, в Бержерак, има един господин, който в обикновения живот по всичко прилича на нормален и който без съмнение упражнява някаква професия. И точно този господин изведнъж, в пристъп на лудост...

— И ти ме поставяш в един кюп с възможните убийци! Мислиш ли, че не разбрах смисъла на твоите въпроси? Искаш да узнаеш дали имам любовници... Защото си мислиш, че, нали, всеки мъж, който няма, е по-податлив от другите на тези... — наистина се сърдеше. Беше почервял. Очите му блестяха. — С това разследване се

занимава прокуратурата, както и местната полиция. Мен това не ме засяга. А сега, ако искаш да се месиш в неща...

— ... които не ме засягат? Толкова по-зле! Но представи си, да речем, че след ден, два, три или осем намерят твоята малка приятелка на деветнайсет години с игла в сърцето...

Льодюк не го оставил да продължи. Стисна шапката и я нахлуши с такава сила, че сламата изхрущя. После излезе, като рязко затвори вратата.

Госпожа Мегре, която чакаше само това, се появи от другата страна нервирана и разтревожена.

— Какво ти е направил Льодюк? Рядко съм те виждала да се държи така отвратително с някого. Като си помисля, че го подозираш в...

— Знаеш ли какво трябва да направиш? След малко или утре той ще дойде отново и съм сигурен, че ще се извини, задето си е тръгнал така. Добре, ще те помоля да отидеш да обядваш с него в „Рибодиер“...

— Аз? Но...

— А сега бъди така добра, натъпчи ми лулата и вдигни малко възглавницата ми...

Половин час по-късно, когато докторът влезе, Мегре се усмихваше чаровно. Беше в отлично настроение и попита Риво:

— Какво ви каза той?

— Кой?

— Моят колега Льодюк... Разтревожен е. Сигурно е помогнал да ме подложите на сериозен психически преглед. Не, докторе, не съм луд... Но...

Мълкна, защото му сложиха термометър под езика. Докато му мереше температурата, хирургът махна превързката на раната, която заздравяваше бавно.

— Твърде много се движите! Трийсет и осем и седем... Няма нужда да ви питам дали сте пушили... Толкова е задимено.

— Би трябвало да му забраните изобщо да пуши, докторе — намеси се госпожа Мегре.

Но мъжът ѝ я прекъсна.

— Можете ли да ми кажете на какви интервали са били извършени престъпленията на нашия луд?

— Чакайте... Първото се случи преди месец... Второто — една седмица по-късно... После несполучливият опит следващия петък и...

— Знаете ли какво мисля, докторе? Че е много възможно да сме в навечерието на нов опит. Дори нещо повече: ако няма такъв, то ще е без съмнение, защото убиецът усеща, че го следят. А ако има...

— Е?

— Е, може да се процедира по метода на изключването. Представете си, че в момента на престъплението вие се намирате в тази стая. Изведнъж излизате от играта. Представете си, че прокурорът е в Бордо, полицейският комисар в Париж или някъде другаде, моите приятел Льодюк, където си ще...

Лекарят гледаше втренчено болния.

— Изобщо вие стеснявате кръга на възможностите...

— Не! На вероятностите...

— Все едно. Искам да кажа, че го стеснявате около малката група, която видяхте при събуждането си след операцията...

— Не точно, защото пропускате секретаря. Стеснявам го около лицата, които ме посетиха през вчерашния ден и които биха могли по невнимание да изпуснат един билет за влак. Впрочем къде бяхте миналата сряда?

— В сряда?

И докторът, смутен, се помъчи да си спомни. Беше млад мъж, енергичен, амбициозен, с прям и изискани обносци.

— Мисля, че... Почакайте... Ходих в Рошел за... Но се стегна, като видя веселата усмивка на комисаря.

— Трябваше ли да считам това за разпит? В такъв случай ви предупреждавам, че...

— Успокойте се! Помислете, че нямам какво да правя по цял ден, аз, който съм навикнал на страшно активен живот. Така си измислям малки игри за самия себе си. Игри на луд! Нищо не пречи на един лекар да бъде луд, нито на един луд да бъде лекар. Казвам дори, че почти всички психиатри са пациенти на самите себе си. Нищо не пречи също на прокурора на републиката...

Мегре чу как докторът питаше съвсем тихо жена му:

— Пил ли е нещо?

Най-интересно беше, когато доктор Риво си тръгна.

Госпожа Мегре се приближи до леглото, смъръщила укоризнено чело.

— Даваш ли си сметка какво вършиш? Наистина! Не те разбирам вече! Искаш да накараш хората да мислят, че лудият си ти, друго не можеш... Докторът не каза нищо... Той е твърде възпитан... Но аз почувствувах, че... Какво има, та се усмихваш такъв?

— Нищо. Слънцето. Тези червени и зелени линии на тапетите... Жените, които бърборят на площада... Малката кола в лимоненожълто, която прилича на едро насекомо... И тази приятна миризма на гъши дроб... Само че ето какво! Има един луд... Погледни онova хубаво момиче със закръглени като на планинска прасци, което минава... Тя има съвсем малки, като круши гърди... Може би точно нея лудият ще...

Госпожа Мегре го погледна в очите и разбра, че вече не се шегуваше, че говореше много сериозно, че в гласа му имаше страх.

Той я хвана за ръката и продължи:

— Знаеш ли, убеден съм, че няма да спре дотук! И с цялата си душа желая да не стане така, че някое хубаво момиче, днес живо и здраво, да премине през близките дни през този площад в катафалка, придружено от хора в черно. Има един луд в града, под слънцето! Луд, който говори, който се смее, който се разхожда... — и с ласкав глас той прошепна с притворени очи: — Дай ми все пак една лула!

IV

СРЕЩАТА НА ЛУДИТЕ

Мегре бе изbral девет часа, любимия си час, заради особения начин, по който грееше слънцето по това време и заради ритъма на живот на площада, който започваше с отварянето на нечия врата, с тропота на някоя каруца, с бълскането на някой прозоречен капак и който до обяд постепенно се увеличиваше.

От прозореца си виждаше на явора един от афишите, които бе накарал да разлепят из целия град.

**В СРЯДА, ДЕВЕТ ЧАСА, В ХОТЕЛ „АНГЛИЯ“ КОМИСАРЯТ МЕГРЕ ЩЕ ДАДЕ НАГРАДА
ОТ СТО ФРАНКА НА ВСЕКИ, КОЙТО МУ ДОНЕСЕ СВЕДЕНИЯ ЗА НАПАДЕНИЯТА В
БЕРЖЕРАК, КОИТО, ИЗГЛЕЖДА, СА ДЕЛО НА НЯКОИ ЛУД.**

Трябва ли да остана в стаята? — го питаше госпожа Мегре, която долу в хотела си намираше почти толкова работа, колкото и в собствения си дом.

— Можеш да останеш!

— Не държа на това. Впрочем никой няма да дойде.

Мегре се усмихваше. Беше още осем и половина и запалвайки лулата си, той прошепна, заслушан в шума на мотор:

— Един вече идва.

Беше познатият, шум от стария форд, който се долавяше още щом се зададеше по моста.

— Защо Льодюк не дойде вчера?

— Разменихме по някоя дума. Не сме на едно и също мнение за лудия от Бержерак. Това не пречи той да бъде тук след малко...

— Лудият?

— Лъдюк... Лудият също... И може би няколко луди! Това е, така да се каже, математика... Подобно съобщение привлича неудържимо ненормалните, фантазьорите, невротиците, епилептиците... Влез, Лъдюк!

Лъдюк не успя дори да почука на вратата. Беше малко смутен.

— Не можа ли да дойдеш вчера?

— Точно така. Моля да ме извиниш... Добър ден, госпожо Мегре... Принуден бях да търся водопроводчик, заради една пукната тръба... По-добре ли си?

— По-добре... Гърбът ми е още вдървен като ковчег, но като изключим това... Видя ли моето съобщение?

— Какво съобщение?

Лъжеше, Мегре трябваше да му го каже. Но в края на краищата не беше толкова жесток.

— Седни. Дай си шапката на жена ми. След няколко минути ще посрещаме хората. И между другото да пукна, ако лудият не дойде.

На вратата се чукаше. А никой не бе минал през площада. Миг след това влезе собственикът на хотела.

— Извинете... Не знаех, че имате гости... Аз за съобщението...

— Имате нещо да ми кажете?

— Аз? Не! Вие какво си мислите! Ако имах да кажа нещо, да съм го казал вече... Исках само да зная дали да пускам всички, които дойдат...

— Ами да! Да! — и Мегре го изгледа с присвiti очи. Това вече му бе станало навик. Или пък се дължеше на слънчевия лъч, който упорито не се отместваше.

— Свободен сте.

Обърна се към Лъдюк:

— Също любопитен човек. Едър, кръвен, як като скала, с розова кожа, която всеки момент ще се пръсне...

— Бивш ратай в една съседна ферма, който започна кариерата си, след като се ожени за своята господарка. Беше на двайсет години, а тя на четирийсет и пет...

— И оттогава?

— Това е третата му женитба. Фатална съдба! Всички умират...

— Защо?

— Е, това не зная. Но ще се върне, когато всички се съберат. Ще намери претекст. Сигурно и прокурорът в този момент излиза от къщи, облякъл сакото си. Колкото до доктора, обзала гам се, че препуска от стая в стая, за да приключи надвейната сутрешната визитация.

Мегре не бе довършил изречението си, когато видяха, че господин Дюурсо се задава от една уличка и с бързи крачки прекосява площада.

— Трима.

— Как трима?

— Прокурорът, собственикът и ти.

— Пак ли? Слушай, Мегре...

— Шт! Иди да отвориш вратата на господин Дюурсо, който не смее да почука...

— Ще се върна подир час — заяви госпожа Мегре, която вече си бе сложила шапката.

Прокурорът я поздрави съвсем официално, стисна ръката на комисаря, без да го гледа в лицето.

— Казаха ми за вашия експеримент. Държах да ви видя преди това. Първо, разбира се, вие действувате от свое име. Въпреки това бих желал да бъда осведомяван, като се има предвид последната инструкция...

— Седнете, моля. Лъодюк, вземете шапката и бастуна на господин прокурора. Тъкмо казвах на Лъодюк, господин прокурор, че след малко убиецът сигурно ще бъде тук... Добре! Ето и комисаря, който си гледа часовника и ще пийне нещо долу, преди да се качи...

Истина беше! Видяха, че комисарят влезе в хотела, но той се появи в стаята едва след десет минути. Изглежда, се стъписа, като видя прокурора, извини се и промърмори:

— Счетох за свой дълг да...

— Дявол да го вземе, Лъодюк, търси столове! Трябва да има в съседната стая... Ето че нашите клиенти започнаха да идват. Само че никой не иска да бъде първи...

Трима-четириима души наистина се разхождаха по площада и хвърляха чести погледи към хотела. Чувствуващ се, че им липсва

смелост. Всички проследиха с очи колата на лекаря, която спря точно пред вратата.

Въпреки пролетното слънце, във въздуха се долавяше напрежение. Лекарят, както и дошлите преди него, направи едно колебливо движение, когато намери толкова народ в стаята.

— Истински военен съвет! — смеейки се, отбеляза той.

И Мегре забеляза, че елошо обръснат и че вратовръзката му е много по-лошо затегната от друг път.

— Мислите ли, че следователят...

— Той замина в Сент за един разпит и няма да се върне до довечера.

— А секретарят му? — попита Мегре.

— Не зная дали е с него... Или по-скоро... Я гледайте! Ето го, излиза от къщи... Защото той живее точно срещу хотела, на първия етаж в къщата със сини капаци.

Стъпки по стълбите. Стъпки на много хора. После шепот.

— Отвори, Лъодюк.

Този път бе жена, която не идваше отвън. Прислужницата, която за малко не бе станала жертва на лудия и още работеше в хотела. Следваше я срамежлив, смутен мъж.

— Годеникът ми, чиновник в гаража. Не ме пускаше да дойда под предлог, че колкото по-малко се говори...

— Влезте... Вие също, годеникът... И вие, собственикът...

Защото собственикът на хотела беше на прага с бялата си шапка в ръка.

— Исках само да зная дали прислужницата ми...

— Влезте! Влезте! А вие как се казвате?

— Розалия, господине... Само че аз не зная дали за наградата...

Защото, нали? Аз казах всичко, което знаех...

А годеникът изръмжа гневно, без да поглежда никого:

— Стига да е вярно!

— Разбира се, че е вярно! Да не съм го измислила...

— И историята с клиента, който искал да се ожени за теб, не си измислила? И когато ми казваше, че майка ти е била отвлечана от цигани...

Момичето се ядоса, но не се смути. Беше силна селянка, набита, със здрави мускули. Щом се раздвижи малко, и косите ѝ се разрошиха

като след бой, а като вдигна ръце да ги пооправи, се видяха влажните мишиници с ръждиви косми.

— Казах, каквото казах... Усетих ръка до брадата си... Тогава я ухапах с всичка сила... Дори, ето, имаше златен пръстен...

— Не видяхте ли мъжа?

— Той избяга веднага в гората. Беше в гръб. А на мен ми бе трудно да се надигна, защото...

— Значи ви е невъзможно да го познаете! Това ли е всичко, което сте заявили при следствието?

Розалия замълча, но в упоритото изражение на лицето ѝ имаше нещо заплашително.

— Бихте ли познали пръстена?

Погледът на Мегре се плъзна по ръцете на всички — по пълничките пръсти на Льодюк, който носеше пръстен с голям камък, по дългите и фини ръце на доктора само с една венчална халка, по ръцете на прокурора, който бе извадил кърпата си от джоба, много бледи, с нежна кожа.

— Пръстенът беше златен!

— И нямате никаква представа кой може да е вашият нападател?

— Господине, уверявам ви... — започна годеникът с изпотено чело.

— Говорете!

— Не искам да се случи нещо лошо. Розалия е добро момиче, казвам го пред нея. Но тя сънува всяка нощ. Понякога ми разказва сънищата си. А се е случвало след няколко дни да повярва, че всичко това е станало. Като в романите, които чете...

— Напълни ми една лула, Льодюк, може ли? — сега Мегре виждаше под прозорците около десетина души, които се съветваха нещо и говореха полугласно. — И така, Розалия, вие все пак имате никаква представа...

Момичето замълча. Само за секунда погледът ѝ се спря на прокурора и Мегре още веднъж видя черните лачени ботинки с копчета.

— Дай ѝ нейните сто франка, Льодюк. Извини ме, че те използувам като секретар... Вие доволни ли сте от нея, шефе?

— Като камериерка нищо лошо не мога да кажа за нея.

— Добре, да влязат следващите.

Секретарят на съда се бе промъкнал в стаята и се бе облегнал на стената.

— Вие бяхте ли там? Седнете де...

— Имам много малко време... — промърмори лекарят и измъкна часовника си от джоба.

— Е, предостатъчно ще е.

И Мегре запали лулата си, загледан във вратата, която се отвори. Влезе един младеж, облечен в дрипи, със спъстени коси, гурелив.

— Надявам се, че няма да... — смънка прокурорът.

— Влез, моето момче! Кога ти беше последната криза?

— Преди осем дни е излязъл от болницата — каза лекарят.

Очевидно той беше епилептик, като онези, които хората наричат „лудия на селото“.

— Какво искаш да mi кажеш?

— Аз?

— Да, ти... Казвай...

Но вместо да заговори, младежът се разплака и след няколко минути хълцанията му станаха конвултивни. Можеше да се очаква криза. Доловяха се никакви неясни срички.

— Все аз съм виновен... Нищо не съм направил... Кълна се! Защо не mi дават тогава сто франка да си купя костюм?

— Сто франка! Следващият! — каза Мегре на Лъдюк.

Прокурорът явно нервничеше. Полицейският комисар отбеляза с доста небрежен тон:

— Ако градската полиция процедира по същия начин, вероятно на следващия общ съвет...

В единия ъгъл Розалия и годеникът ѝ се караха шепнешком.

Собственикът на хотела подаде глава през открехнатата врата, за да чуе шумовете, идещи от приземния етаж.

— Наистина ли се надявате да откриете нещо? — въздъхна господин Дюурсо.

— Аз ли? Съвсем не...

— В такъв случай...

— Бях ви обещал, че лудият ще бъде тук и вероятно е.

Бяха влезли само трима души: един кантонер, който три дни преди видял как никаква „сянка се промъква между дърветата“ и избягала, като се приближил.

— Нищо ли не ви направи сянката?

— Не!

— И не я разпознахте? Добре, петдесет франка!

Само Мегре бе запазил доброто си настроение. На площада имаше не по-малко от трийсетина жители на групички, които гледаха към прозорците на хотела.

— А ти?

Беше стар селянин в траур, със свиреп поглед.

— Аз съм бащата на първата жертва. И тъй, дошъл съм да кажа, че ако това чудовище ми падне в ръцете, аз...

Той също се обръщаше все към прокурора.

— А имате ли някаква представа кой е?

— Представа може да нямам. Но казах каквото казах! Никой не може да направи нищо на човек, който е загубил дъщеря! По-добре ще направите, ако потърсите там, където вече е имало нещо. Знам, че не сте от този край... Вие не знаете. Всички ще ви кажат, че се случиха неща, които още са тайна...

Лекарят се бе изправил, изнервен от нетърпение. Полицейският комисар гледаше встани като човек, който не иска да слуша. Колкото до прокурора, той стоеше като истукан.

— Благодаря ви, драги!

— Знайте, че не ви искам нито петдесетте, нито стоте франка... Ако някой ден можете да наминете към фермата... Всеки ще ви каже къде се намира...

Не попита трябва ли да остане. С никого не се сбогува и си отиде със смъкнати рамене.

Излизането му бе последвано от дълго мълчание и Мегре си даде вид, че е много зает с почистването на лулата с единствената си здрава ръка.

— Льодюк, запали ми я...

В това мълчание имаше нещо вълнуващо. Човек би казал, че дори групичките, пръснати из площада, се стараеха да не вдигат шум.

Чуваха се само стъпките на стария фермер по чакъла...

— Моля те да мълчиш, чуваш ли!

Беше годеникът на Розалия, който се стресна, че говори високо, а момичето гледаше право пред себе си — дали се беше предала, или все още се колебаеше?

— И така, господа — въздъхна най-после Мегре, — струва ми се, че нещата потъргнаха...

— Всички тези разпити бяха вече проведени — подхвърли комисарят, като стана и потърси шапката си.

— Само че този път лудият е тук!

Мегре не гледаше никого. Говореше, вперил поглед в бялата табла на леглото си.

— Докторе, мислите ли, че след като кризата премине, той си спомня какво е направил?

— Почти сигурно.

Собственикът на хотела стоеше прав насред стаята и тази подробност го смущаваше още повече, защото с белите си дрехи привличаше погледите.

— Лъдюк, иди виж дали някой друг не чака!

— Ще ме извините, но аз нямам повече време — каза доктор Риво, като се надигна. — Имам консултация в единайсет часа и там също се касае за човешки живот.

— Ще ви придружа... — промърмори полицейският комисар.

— А вие, господин прокурор? — прошепна Мегре.

— Хм... аз... да... аз...

От известно време Мегре не изглеждаше доволен и на няколко пъти погледна с нетърпение към площада. Внезапно, когато всички се бяха изправили, готови да си тръгнат, той се надигна леко в леглото и продума:

— Най-после! Един момент, господа... Мисля, че ще има още нещо...

И посочи жената, която тичаше към хотела. Хирургът също я виждаше от мястото си и каза с учудване:

— Франсоаз!

— Познавате ли я?

— Това е балдъзата ми... Сигурно някой болен е телефонирал...

Или има спешен случай...

Някой тичаше по стълбите. Говореше. Вратата се отвори и една задъхана млада жена влезе в стаята, заоглежда се уплашено.

— Жак! Комисарю! Господин прокурор...

Нямаше повече от двайсет години. Беше слаба, неспокойна, красива. Но по роклята ѝ имаше следи от прах. Корсажът ѝ бе тук-там

разкъсан. И непрекъснато посягаше с ръце към врата си.

— Аз... Аз го видях... И той ме...

Никой не помръдна. Тя говореше с мъка. Направи още две крачки към зет си.

— Виж!

И му показва врата си, по който имаше синини. Продължи да говори:

— Там... в гората на Мулен-Ньоф... Разхождах се, когато един мъж...

— Нали ви казах, че ще узнаем нещо! — изръмжа Мегре, възвърнал спокойствието си.

Лъодюк, който го познаваше много добре, го погледна с учудване.

— Видяхте го, нали? — продължи Мегре.

— За малко. Не зная какво направих, за да се освободя от ръцете му... Мисля, че се спъна в някаква клонка... Използувах това и го ударих...

— Опишете го тогава...

— Не зная... Скитник, изглежда... Със селски дрехи... С големи клепнали уши... Никога не съм го виждала...

— Избяга ли?

— Разбра, че ще викам... Откъм пътя се чуваше шум от кола...

Втурна се към гъсталака...

Постепенно тя дойде на себе си, с една ръка на врата и друга на гърдите.

— Толкова се уплаших... И ако не беше шумът от колата...

Дотичах тук...

— Извинете! Не бяхте ли по-близо до вилата?

— Знаех, че само сестра ми е там.

— Вляво от фермата ли беше? — попита полицейският комисар.

— Непосредствено след изоставената кариера.

Комисарят каза на прокурора:

— Ще наредя да претърсят гората... Може би още има време?

Доктор Риво изглеждаше раздразнен. Той гледаше със смирещени вежди балдъзата си, която се бе подпряла на масата и дишаше по-нормално.

Лъодюк търсеше погледа на Мегре и когато успя да го срећне, не скри иронията си.

— Както изглежда, всичко това все пак доказва — изпита нужда да подчертава, — че лудият не е бил тук тази сутрин.

Полицейският комисар слезе по стълбите, сви надясно към кметството, където беше кабинетът му. Прокурорът търкаше бавно бомбето си с края на ръкава.

— Госпожице, още щом следователят се върне от Сент, ще ви помоля да отидете в кабинета му, за да повторите своите показания и подпишете протокола.

Той протегна съсухрената си ръка на Мегре.

— Предполагам, че повече нямаете нужда от нас?

— Разбира се! Впрочем аз не смятах да ви беспокоя — Мегре направи знак на Лъодюк, който разбра, че трябва да отпрати всички.

Розалия и нейният годеник още се караха.

Щом Лъодюк се върна усмихнат до леглото, се учуди, като видя своя приятел с намръщено, загрижено лице.

— Е?

— Нищо!

— Нищо не стана?

— Много нещо стана! Напълни ми една лула, докато не се е върнала жената, може ли...

— Струва ми се, че лудият трябваше да дойде тази сутрин.

— Разбира се!

— Все пак...

— Не настоявай, драги. Най-ужасно би било, видиш ли, ако имаше още една жертва. Защото тогава...

— Какво?

— Не се опитвай да разбереш. Добре. Ето, жена ми прекосява площада. Ще ми каже, че много пуша и ще ми скрие тютюна. Пъхни ми малко под възглавницата...

Горещо му беше. Може би дори бе леко зачервен.

— Върви! Остави телефона до мен...

— Смятам да обядвам в хотела. Днес имат варена гъска. Ще дойда да те видя следобед...

— Както искаш! Между другото онази малката... Нали знаеш, за която ми говори... Отдавна ли не сте се... не си я виждал?

Лъодюк потрепери, погледна своя приятел в очите и изръмжа:
— Това е вече много!
И излезе, забравяйки сламената си шапка на масата.

V

ЛАЧЕНИТЕ ОБУЩА

— Да, госпожо. В хотел „Англия“... И разбира се, ако не искате, може и да не идвate.

Лъдюк току-що бе излязъл. Госпожа Мегре се качваше по стълбите. Докторът, балдъзата му и прокурорът се бяха спрели на площада до колата на Риво.

Мегре се обаждаше на госпожа Риво, която трябваше да е сама вкъщи. Молеше я да дойде до хотела и не се учудваше, че от другия край на жицата се чува неспокойният ѝ глас.

Госпожа Мегре слушаше края на разговора, сваляше шапката си.

— Вярно ли е, че има още едно нападение? Срещнах доста хора, които бързаха към Мулен-Ньоф...

Мегре не отговори. Бе изцяло потънал в размисли. Той виждаше как градът се оживяваше постепенно. Новината се разпространяваше и все повече хора се стичаха към един път вляво от площада.

— Там трябва да има подлез! — промълви Мегре, който вече познаваше топографията на града.

— Да! Има една дълга улица, която в началото е като градска, а завършва с черен път. Мулен-Ньоф е след втория завой. Впрочем вече няма мелница, ами голяма ферма с бели стени. Когато минах, впрягаха волове в един двор, пълен с птици. Между другото има хубави мисирки...

Мегре слушаше като някой слепец, на когото описват пейзаж.

— Много земя ли има?

— Тук я мерят на журнали^[1]. Казаха ми, че има двеста журнала, но не зная колко прави това. Всеки случай горите започват непосредствено след нивите. По-нататък е отбивката на магистралата за Перигюйо...

Стражарите сигурно бяха там, както и няколкото пазители на реда в Бержерак. Мегре си представяше как се разхождат с широки

крачки из трънците, като при хайка за зайци. И групите, спрели по пътя, децата, покатерени по дърветата...

— Сега трябва да ме оставиш. Върни се там, ако искаш.

Тя не възрази. На излизане срещна една млада жена, която влизаше в хотела, и се обърна учудена, а може би и с малко неприязън.

Беше госпожа Риво.

— Седнете, моля. И ме извинете, че ви обезпокоих за толкова дребно нещо. Дори се питам дали имам въпроси към вас. Тази история е толкова заплетена.

Не я изпускаше от очи и тя стоеше като хипнотизирана от погледа му. Мегре бе учуден, но не и объркан. Смътноолови, че госпожа Риво го заинтригува, и си даде сметка, че тя бе много по-интересна личност, отколкото можеше да предположи.

Сестра й Франсоаз бе фина, елегантна и по нищо не личеше, че е провинциалистка.

Госпожа Риво не привличаше толкова погледа и дори не можеше да се каже, че е красива жена. Беше на около двайсет и пет — трийсет години. Средна на ръст, малко пълна. Дрехите ѝ бяха шити от обикновена шивачка, а ако бяха от известна модна къща, то тя не умееше да ги носи.

Но най-поразителното в нея бяха очите ѝ — неспокойни, болезнено тъжни. Неспокойство, в което въпреки всичко имаше примирение.

Например, когато гледаше Мегре. Той чувствуваше, че тя се страхува, но ѝ бе невъзможно да реагира. Ако пресили малко нещата, човек би могъл да каже, че тя очаква всеки момент да бъде ударена. Истинска дребна буржоазка. Съвсем както трябва! Стискаше машинално в ръце кърпичка, с която би могла да си избръше сълзите, ако потрябва.

— Отдавна ли сте омъжена, госпожо?

Тя не отговори веднага. Въпросът я плашеше. Всичко я плашеше.

— От пет години — прошепна най-сетне с равен глас.

— Живели ли сте в Бержерак?

Тя отново изгледа дълго Мегре, преди да отговори.

— Живеех в Алжир със сестра си и майка си.

Беше му много трудно да продължи, защото усещаше, че всяка дума може да я сплаши.

— Доктор Риво живял ли е в Алжир?

— Прекара две години в болницата...

Погледна ръцете на младата жена. Струваше му се, че те не бяха в унисон с вида ѝ на буржоазка. Ръце, които бяха работили. Но твърде деликатно беше да разпитва за това.

— Майка ви...

Не продължи. Тя беше с лице към прозореца и изведнъж се надигна, а по лицето ѝ се изписа ужас. В това време се чу как навън се затръшва вратата на лека кола.

Беше доктор Риво, който слезе от колата, втурна се в хотела и заудря бясно вратата.

— Вие сте тук?

Той каза това на жена си сухо, без да гледа Мегре, после се обърна към комисаря:

— Не разбирам... Имате нужда от жена ми? В такъв случай бихте могли...

Тя сведе глава. Мегре гледаше Риво леко учуден.

— Защо се сърдите, докторе? Изпитах желание да се запозная с госпожа Риво. За жалост ми е невъзможно да се движа и...

— Свърши ли разпитът?

— Не става въпрос за разпит, а за спокоен разговор. Когато влязохте, говорехме за Алжир. Обичате ли тази страна?

Спокойствието на Мегре беше привидно. Докато говореше бавно, цял бе нащрек. Взираше се в двете същества пред себе си. В госпожа Риво, която сякаш всеки момент щеше да се разплачне, и в Риво, който се оглеждаше, като че търсеше следите на онова, което се бе случило и искаше да узнае какво бе то.

Имаше нещо потайно. Нещо ненормално.

Но къде? И какво?

Нещо ненормално имаше и у прокурора. Но всичко беше мъгливо, объркано.

— Кажете ми, докторе, кога се запознахте с жена си, когато я лекувахте ли?

Риво погледна бързо госпожа Риво.

— Позволете ми да ви кажа, че това няма никакво значение. Ако разрешите, ще откарам жена си с колата и...

— Разбира се... Разбира се...

— Какво се разбира?

— Нищо... Извинете! Не знаех, че говоря на глас... Доста любопитно нещо, докторе. Любопитно и ужасно! Колкото по-дълбоко навлизам, толкова по-ужасно ми се струва. А балдъзата ви доста бързо възвърна спокойствието си след такова силно вълнение... Това се казва енергичен човек! — и той видя как Риво изведнъж застина, тревожно очаквайки продължението. Дали докторът не мислеше, че Мегре знае много повече от това, което казваше?

Комисарят чувствуваще, че работата напредва, но изведнъж всичко се обърка — теориите, които изграждаше, животът в хотела, в града.

Започна с това, че на площада се появи един стражар на колело. Той заобиколи няколко къщи и се насочи към дома на прокурора. В същия момент телефонът иззвъння и Мегре вдигна слушалката.

— Ало, тук е болницата. Доктор Риво още ли е при вас?

Докторът пое нервно слушалката, заслуша се стъписан, после я оставил толкова развълнуван, че дълго стоя загледан в празното пространство.

— Намерили са го! — каза най-сетне.

— Кого?

Мъжът... Поне трупа му... В гората на Мулен-Ньоф...

Госпожа Риво ги гледаше — единия, после другия, — без да разбира.

— Питат ме дали мога да направя аутопсията... Но...

Но ето че, поразен на свой ред от някаква мисъл, той погледна Мегре подозрително.

— Нападнали са ви в гората... Отвърнали сте на удара... Стреляли сте поне веднъж с револвера...

— Не съм стрелял.

Друга мисъл се въртеше в главата на лекаря, който прокара трескаво ръка по челото си.

— Смъртта е настъпила преди няколко дни... Но тогава как е могла Франсоаз тази сутрин? Елате!

Той изведе жена си, която тръгна покорно с него, и след малко я настани в колата. Прокурорът, изглежда, също бе поръчал такси, защото едно спря пред тях. Стражарят си тръгна. Вече не любопитство като сутринта, а силна треска завладяваща града.

Скоро всички, включително и собственикът на хотела, се отправиха към Мулен-Ньоф и само Мегре остана в леглото си със схванат гръб и втренчен в нагорещения от слънцето площад.

— Какво ти е?

— Нищо.

Влизайки, госпожа Мегре видя само профила на мъжа си, но разбра, че има нещо, понеже той гледаше начумерено навън.

Не ѝ трябваше много, за да разбере. Тя седна на леглото, взе машинално празната лула и се зае да я тъпче.

— Няма нищо... Ще се опитам да ти предам всички подробности... Аз бях там, когато намериха мъжа, и стражарите ми позволиха да се приближа...

Мегре още гледаше навън, но докато тя говореше, вече други образи, не тези от площада, се отразяваха в очите му.

— На това място гората е стръмна... Покрай пътя има дъбове... После борова гора... Любопитните бяха пристигнали с коли, които спираха на завоя, върху банкета... Стражарите от съседното село обкръжиха гората да не изпуснат мъжа... Тукашните напредваха бавно, а старият фермер от Мулен-Ньоф ги придружаваше с револвер в ръка... Не смееха да му кажат нищо... Мисля, че би застрелял убиеца...

Мегре си представи гората, земята, покрита с борови иглици, сенки и слънчеви петна, униформите на стражарите.

— Един хлапак, който тичаше до групата, извика и посочи някаква фигура, легнала пред едно дърво...

— С лачени обуща?

— Да! И с чорапи от сива вълна, плетени на ръка. Добре видях, понеже си спомних, че...

— На каква възраст?

— Може би петдесетгодишен. Не се знае точно... Беше по очи...

Когато го обърнаха, не можех да гледам повече, защото, ти знаеш. Трябва да има поне осем дни, откакто е там... Почаках да закрият главата му с кърпа... Чух, че никой от този край не го познава. Не е оттук...

— Рана?

— Една голяма дупка в слепоочието... И когато е паднал, сигурно е гризал пръстта в агонията си...

— Какво правят сега?

— Всичко живо отива там. Не разрешават на любопитните да навлизат в гората. Когато тръгвах, очакваха прокурора и доктор Риво... След това ще пренесат тялото в болницата за аутопсия...

Площадът бе тъй пуст, както никога досега Мегре не го бе виждал. Всичко на всичко едно малко куче, млечнокафяво, което се грееше на слънце.

Удари бавно дванайсет часът. Работници и работнички излизаха от печатницата на съседната улица и бързаха към Мулен-Ньоф, повечето на велосипеди.

— Как е облечен?

— В черно, с право пардесю... Трудно е да се каже в състоянието, в което се намираше...

Госпожа Мегре чувствуваща, че ѝ прилошава. Въпреки това предложи:

— Искаш ли да се върна там?

Той остана сам. Видя собственика на хотела, който се върна и му викна от тротоара:

— Казаха ли ви? И като си помисля, че трябва да сервирам обядъ!

И пак тишина, небе, пожълтял от слънцето площад, празни къщи.

Едва след час се чу шум от тълпа в съседната улица — носеха тялото в болницата и всички го приджуряваха.

После хотелът се изпълни с хора. Площадът се оживи. В приземния етаж се чукаха чаши. На вратата се почука плахо и се появи Лъодрюк с нерешителна усмивка.

— Мога ли да вляза?

Седна до леглото и преди да заговори, си запали лулата.

— Това е! — въздъхна той.

Учуди се, когато Мегре се обърна към него с усмихнато лице и още повече, когато го чу да казва:

— Е, доволен ли си?

— Но...

— И всички. Докторът. Прокурорът. Комисарят. Всички вкупом са очаровани от хубавия фарс, който изиграха на злия полицай от

Париж. Изльга се по всички линии този полицай. Въобразяваше си, че е много умен, толкова фасони направи, че по едно време едва ли не го приеха на сериозно и някои хора дори се поуплашиха.

— Ще признаеш, че...

— Че съм се изльгал?

— Намериха мъжа, това е! И описанието отговаря на това, което ти направи на непознатия от влака. Аз го видях. Човек на неопределенна възраст, по-скоро лошо облечен, макар и с определена изисканост. Получил е куршум в слепоочието, почти от упор, доколкото може да се съди от състоянието, в което...

— Да!

— Господин Дюурсо е съгласен с полицията, че се е самоубил преди около осем дни, може би веднага след като те е нападнал.

— Намерили са оръжието до него?

— Именно. Но не е точно така. В джоба на пардесюто му са намерили револвер, в който липсвал само един куршум...

— Моят, дявол да го вземе!

— Това ще се опитат да изяснят... Ако се е самоубил, работата се оправдява... Като е усетил, че го преследват, малко преди да бъде хванат, той...

— Ами ако не се е самоубил?

— Има доста възможни хипотези... Някой селянин може и да е бил нападнат от него през нощта и да е стрелял... После да се е уплашил от усложненията, което е съвсем нормално за психиката на селяните.

— А нападението срещу балдъзата на доктора?

— И те говореха за това. Може да се помисли, че лош шегобиец е инсценирал нападение и...

— С други думи иска им се да приключат с това — въздъхна Мегре и изпусна облак дим, който се разстла като ореол.

— Не е точно така. Но очевидно няма никакъв смисъл нещата да се протакат и в момента...

Мегре се изсмя на объркването на своя колега.

— Остава още билетът от влака! — каза той. — Трябва да се обясни как този билет е дошъл от джоба на нашия непознат в хотел „Англия“...

Лъодюк гледаше упорито тъмночервения килим, после изведнъж се реши да проговори:

— Искаш ли един добър съвет?

— Да зарежа всичко това? Да се възстановя колкото се може по-бързо и да напусна Бержерак?

— За да дойдеш да прекараш няколко дни в Рибодиер, както се бяхме разбрали. Аз говорих за това с доктора, който каза, че ако вземем някои предпазни мерки, бихме могли още сега да те пренесем там...

— А прокурорът какво казва?

— Не разбирам.

— Той също трябва да е казал нещо умно. Не ти ли напомни, че аз нямам абсолютно никакво пълномощие, освен правото на жертвата, да се занимавам с тази работа?

Горкият Лъодюк! Искаше Да бъде внимателен! Държеше всички да са доволни. А Мегре беше безмилостен.

— Трябва да признаем, че от административна, гледна точка...

И изведнъж, съbral всичката си смелост, каза:

— Слушай, драги! Предпочитам да бъда откровен. Вярно е, че след тази малка комедия сутринта ти имаш по-скоро лошо име в този край. Прокурорът вечеря всеки четвъртък с префекта и ми каза преди малко, че ще му говори за теб, за да ти изпратят някакви наредждания от Париж. И особено в едно нещо ти много сгреши: с раздаването на банкноти от сто франка... Казват...

— Че насърчавам утайката на града да дрънка какво ли не...

— Откъде го знаеш?

— ... че давам ухо на гнусни подмятания и в крайна сметка дразня злите езици... Уф!

Лъодюк мълъкна. Нищо не можеше да каже. Всъщност точно такова бе и неговото мнение. Няколко минути по-късно той се осмели да каже плахо:

— Ако поне имаше някаква нишка! В такъв случай бих казал, че ще променя мнението си и че...

— Нямам нишка. Или по-скоро имам четири-пет. Тази сутрин се надявах, че поне две от тях ще ме отведат до нещо. Но нищо не стана. Скъсаха се.

— Сам виждаш! А! Направи още един гаф, и може би много сериозен, защото си спечели един върл враг... С тази идея да телефонираш на жената на доктора... Толкова е ревнив, че малко хора могат да се похвалят, че са я видели... Не я пуска да излезе от вилата...

— И въпреки това той е любовник на Франсоаз! Значи е ревнив за едната, а за другата не е?

— Това не ме засяга. Франсоаз е свободна. Тя дори кара колата. Що се отнася до законната жена... С една дума, чух как Риво каза на прокурора, че смята тази постъпка за дебелашка и че като дошъл тук, имал силното желание да ти даде да разбереш...

— Това е насърчително!

— Какво искаш да кажеш?

— Че точно той ми превързва раната и я почиства три пъти на ден.

И Мегре се разсмя, но доста шумно и продължително, за да бъде искрено. Смееше се като човек, който е изпаднал в смешно положение и упорствува, защото е твърде късно да отстъпи, а не знае как да се измъкне.

— Няма ли да обядваш? Струва ми се, че те чух да говориш за маринована гъска...

Пак се разсмя. Каква вълнуваща партия трябваше да изиграе! Имаше работа навсякъде — в гората, в болницата, във фермата на Мулен-Ньоф, при доктора и в тежката къща на прокурора, общо взето навсякъде, а и маринована гъска за ядене, и трюфели в салфетка, и цял един град, който Мегре дори и не бе виждал.

А бе прикован към легло, до един прозорец и всеки път, когато направеше по-рязък жест, изпитваше желание да изкрещи. Трябваше да му пълнят лулите, защото не можеше да си служи с лявата ръка и госпожа Мегре използваше това, за да му налага режим.

— Ще дойдеш ли при мен?

— Обещавам, когато това свърши.

— Но щом няма вече луд!

— Кой знае? Върви да обядваш. Ако те питат какви са моите намерения, отговори, че нищо не знаеш по този въпрос. А сега — на работа! — казваше го точно така, сякаш бе изправен пред някаква смазваща физическа работа, като да меси тесто или да прехвърля тонове пръст.

И наистина имаше много неща за прехвърляне — цял куп неясни, объркани неща. Но това не бяха материални неща, а образи, повече или по-малко неясни, които се мяркаха пред очите му — надменното и мърморещо лице на прокурора, неспокойното лице на доктора, окаяната, раздърpana фигура на жена му, лекувана в алжирската болница — лекувана от какво? — нервната и доста решителна Франсоаз... И Розалия, която сънуваше по цели нощи, за голямо съжаление на годеника си; дали всъщност те вече спяха заедно? И това подмятане по адрес на прокурора за неща, които са били потулени! И този мъж от влака, който бе скочил от вагона в движение само за да стреля срещу Мегре и да умре. Лъодюк и племенничката на неговата готвачка — това пък е толкова опасно. Собственикът на хотела, който вече е имал три жени, но с такъв темперамент, че можеше да убие двайсет.

Защо Франсоаз беше?...

Защо докторът беше?...

И този потаен Лъодюк?...

Защо? Защо? Защо?

И всички искаха да се отърват от Мегре, да го изпратят в Рибодиер?

Той се изсмя за последен път силно и грубо. А когато жена му четвърт час по-късно влезе, го намери блажено заспал.

[1] Журнал — земя, която се изорава за един ден. — Б.пр. ↑

VI

ТЮЛЕНЪТ

Мегре сънува тежък сън. Намираше се на брега на морето. Беше страшно горещо и пясъкът, останал след отлива, бе ръждив като зряло жито. Имаше повече пясък, отколкото вода.

Морето беше някъде много далече, а чак до хоризонта се виждаха само малки локви сред пясъчните наноси.

Тюлен ли бе Мегре? Може би не точно това. Но не беше и кит. Едно доста едро животно, закръглено и блестящо черно.

Беше съвсем сам сред тази знайна необятност. И му бе ясно, че на всяка цена трябва да си върви, да върви надолу, към морето, където най-после щеше да е свободен.

Само че не можеше да помръдне. Крайниците му бяха като на тюлените, но не знаеше да си служи с тях. Беше съвсем схванат. Щом се надигаше, той отновопадаше на пясъка, който му изгаряше гърба.

А непременно трябваше да стигне до морето! Инак щеше да потъне в пясъка, който се отваряше под него при всяко движение.

Защо беше така скован? Дали не бе ранен от някой ловец! Не можеше да си спомни. И се въртеше непрекъснато. Беше една жалка, черна, потяща се грамада.

Когато отвори очи, видя обляния вече в слънце четириъгълник на прозореца и жена си, която, седнала до масата, закусваше и го гледаше.

Но още от този неин поглед разбра, че нещо ставаше. Поглед, който добре познаваше, твърде сериозен, много майчински, с нотка на тревога.

— Лошо ли ти беше?

Второто нещо, което усети, бе, че му тежи главата.

— Защо питаш?

— Цяла нощ се въртеше. На няколко пъти изстена... — тя бе станала, за да дойде да го целуне.

— Изглеждаш зле! — продължи тя. — Сигурно си имал кошмари...

Точно тогава той си спомни за тюлена и се почувствува раздвоен между смътната тревога, която изпитваше, и желанието да се разсмее. Но не се изсмя. Всичко се свързваше. Госпожа Мегре, седнала на края на леглото, заговори тихо, сякаш се боеше да не го засегне:

— Мисля, че трябва да вземем някакво решение.

— Решение?

— Снощи говорих с Льодюк. Ясно е, че при него ще се чувствуващ по-добре, ще си починеш и ще оздравееш напълно.

Не смееше да го гледа в лицето. Всичко това му беше познато и той промълви:

— И ти ли?

— Какво искаш да кажеш?

— Мислиш, че греша, нали? Убедена си, че няма да успея и че...

Това бе достатъчно, за да се изпоти по слепоочията и над устната.

— Успокой се. Докторът ще дойде и...

Време беше наистина. Мегре не бе го виждал от сцените, които се разиграха вчера, и мисълта за тази среща го накара да забрави за миг грижите си.

— Ще ме оставиш ли насаме с него?

— И тръгваме за Льодюк?

— Няма да тръгнем... Ето, колата му спира... Остави ме...

Обикновено доктор Риво изкачваше стълбите през три стъпала, но тази сутрин влезе с цялото си достойнство, отправи бегъл поздрав към госпожа Мегре, която излизаше, постави лекарската си чанта на нощната масичка, без да продума.

Сутрешната визита ставаше все по един и същи начин. Мегре си слагаше термометъра в устата, а хирургът му снемаше превръзката.

И сега стана така, и техният разговор протече при това положение.

— Разбира се — започна докторът, — аз ще изпълня докрай своя дълг към един ранен като вас. Моля ви само отсега нататък нашите отношения да се ограничат дотук. Забележете обаче, че като се има предвид неофициалния характер на вашето положение, аз ви забранявам да беспокоите членовете на моето семейство.

Миришеше на подгътвена фраза. Мегре не помръдна. Беше гол до кръста. Взеха термометъра от устата му и той чу мърморенето:

— Пак трийсет и осем градуса!

Беше много, знаеше го. Докторът мръщеше вежди и като избягваше да го гледа, продължи:

И без вашата постъпка вчера, като лекар бих ви казал, че най-доброто, което можете да направите е да завършите лечението си в някое спокойно място. Но този съвет би могъл да бъде изтълкуван по друг начин и... Причинявам ли ви болка?

Заштото докато говореше, той почистваше раната, по която все още тук-там имаше възпаление.

— Не... Продължавайте...

Но Риво нямаше повече какво да каже. Визитацията завърши в мълчание и сред това мълчание хирургът подреди чантата си и си изми ръцете. Само в момента, когато излизаше, отново погледна Мегре в лицето.

Поглед на лекар ли беше това? Или поглед на зетя на Франсоаз, на мъжа на странната госпожа Риво?

Във всеки случай бе поглед, в който имаше беспокойство. Преди да излезе, той трябваше да каже нещо. Но предпочете да мълчи и чак по стълбите се чу шушукането му с госпожа Мегре.

Най-тежкото беше, че сега комисарят си спомняше за всички подробности на своя сън. А долавяше и други признания. Нищо не бе казал преди малко, но преслушването му бе по-болезнено, отколкото вечерта, което бе лош признак. Лош признак бе и тази постоянна температура.

До такава степен, че той взе лулата от нощната масичка и след това я отблъсна.

— Какво ти каза?

— Нищо не иска да каже. Аз го попитах. Изглежда, че те е съветвал за пълна почивка.

— Докъде стигна официалното разследване?

Примирена, госпожа Мегре седна. Но всичко говореше ясно, че не одобрява поведението на мъжа си, че не споделя упорството му, нито неговата увереност.

— Аутопсията?

— Човекът трябва да е умрял до няколко часа, след като те е нападнал.

— Още ли не са намерили оръжието?

— Не. Снимката на трупа е била отпечатана тази сутрин във всички вестници, понеже никой не го познава. Дори парижките вестници я публикуват.

— Покажи ми...

И Мегре пое вестника с известно вълнение. Като гледаше фотографията, имаше чувството, че е единственият, който познава мъртвия.

Не беше го видял. Но бяха прекарали заедно цяла една нощ. Спомняше си неспокойния сън — беше ли наистина сън! — на своя спътник, въздишките, онези хълцания, които го спохождаха изведнъж...

После двата крака, които провисваха, лачените обуща, чорапите, плетени на ръка...

Фотографията беше ужасна, като всички фотографии на мъртвци, на които се опитваха да придават по-нормален вид, за да се улесни идентификацията.

Безжизнено лице. Две изцъклени очи. И Мегре не се учуди, като видя сивата брада, обрасла страните.

Зашо още в купето на влака бе мислил така? Никога не беше си представял своя спътник без тази сива брада!

И ето че имаше брада или по-скоро — трисантиметрови косми, които бяха поникнали по цялото лице.

— Всъщност тази работа не те засяга.

Жена му се мъчеше да му помогне плахо, сякаш се извиняваше. Тя го съжаляваше заради здравословното му състояние. Гледаше го, както се гледа тежко засегнато същество.

— Снощи чух какво говорят хората в ресторанта. Всички са против теб. И да ги разпитваш, никой няма да ти каже това, което знае. При тези условия...

— Можеш ли да вземеш лист и писалка?

Той издиктува една телеграма до свой приятел от тайната полиция в Алжир.

МОЛЯ ТЕЛЕГРАФИРАЙТЕ СПЕШНО БЕРЖЕРАК
ВСИЧКИ СВЕДЕНИЯ ОТНОСНО СТАЖА НА ДОКТОР
РИВО, БОЛНИЦАТА АЛЖИР, ПРЕДИ ПЕТ ГОДИНИ,
БЛАГОДАРЯ.

СЪРДЕЧНИ ПОЗДРАВИ, МЕГРЕ.

Изражението на жена му бе красноречиво. Тя пишеше. Но не вярваше в това разследване. Бе загубила вяра.

И той го усещаше. Бе побеснял. Приемаше скептицизма на другите. Но у жена си не можеше да го понесе. Затова избухна или по-точно — стана язвителен.

— Това е. Няма нужда да го поправяш или да си даваш мнението. Изпрати телеграмата! Осведоми се докъде е стигнало разследването! Аз ще направя останалото.

Тя го погледна, сякаш го молеше да се помирят. Но той бе отишъл твърде далеч в гнева си.

— Ще те помоля отсега нататък да си пазиш мненията за себе си! С други думи, няма нужда да се доверяваш на доктора, на Льодюк или на който и да е глупак!

Обърна се на другата страна така тежко, така неловко, че това му напомни за тюлена от снощи.

Пишеше с лявата си ръка, от което буквите ставаха още по-размазани от обикновено. Дишаше шумно, защото позата му беше неудобна. На площада две хлапета играеха на стъклени топчета точно под прозорците и десет пъти трябваше да им извика да мълкнат.

Първо престъпление: Дъщерята на фермера от Мулен-Ньоф е нападната на пътя, удушена, после в гърдите ѝ е забита дълга игла, която е засегнала сърцето.

Той въздъхна и отбеляза в полето:

Време, място, сила на жертвата?

Нищо не знаеше. В едно обикновено разследване тези подробности се изясняваха само след няколко хода. Сега това бе цял един свят.

Второ престъпление: Дъщерята на началник-гарата е нападната, удушена и сърцето ѝ е пронизано с игла.

Трето престъпление (осуетено): Розалия е нападната изотзад, но е принудила нападателя да избяга. (Сънува всяка нощ и чете романи. Показания на годеника.)

Четвърто престъпление: Един мъж, който слиза от влака в движение и когото аз преследвам, ме ранява с куршум в рамото. Да се отбележи, че това става както в другите три случая — в гората на Мулен-Ньоф.

Пето престъпление: Мъжът е убит с куршум в главата в същата гора.

Шесто престъпление (?): Франсоаз е нападната в гората на Мулен Ньоф и надвира нападателя.

Смачка листа и го хвърли, вдигайки рамене. Взе друг и нахвърли небрежно с ръка:

Дюурсо: луд?

Риво: луд?

Франсоаз: луда?

Госпожа Риво: луда?

Комисарят: луд?

Хотелиерът: луд?

Лъодюк: луд?

Непознат с лачени обувки: луд?

Но всъщност защо бе необходим луд в тази история? Мегре изведнъж смръщи вежди, спомни си първите си часове в Бержерак.

Кой всъщност му бе говорил за лудост? Кой бе подметнал, че двете престъпления са могли да бъдат извършени само от луд?

Доктор Риво!

И кой бе потвърдил същото и бе насочил официалното разследване в тази посока? Прокурорът Дюурсо!

А ако не търсим никакъв луд? Ако търсим чисто и просто едно логическо обяснение на серията от факти?

Например с тази история за иглата, забита в сърцето, не се ли цели единствено да бъде внушено, че се касае за престъпление на садист?

На друг лист Мегре написа:

ВЪПРОСИ

И украси буквите като разсеян ученик.

1. Розалия наистина ли е била нападана или си е въобразила?
2. Била ли е нападана Франсоаз?
3. Ако е била — дали от същия убиец, който напада първите две жени?
4. Дали убиецът е мъжът със сивите чорапи?
5. Кой е убиецът на убиеца?

Госпожа Мегре влезе, хвърли само един поглед на леглото, отиде в дъното на стаята, за да свали шапката си и дойде да седне до мъжа си.

С механичен жест му взе молива и хартията и въздъхна:

— Диктувай.

Тогава, за един миг само, той бе раздвоен между желанието си да направи още една сцена и да приеме това поведение като

предизвикателство, като обида и нуждата да възстанови реда в семейството, да омекне.

И какъвто беше неловък при такива обстоятелства, извърна глава. Тя прокара поглед по редовете, които бе написал.

— Имаш ли никаква идея?

— Никаква.

Едва издържаше. Не, той нямаше никаква идея. Той нямаше да се оправи вече в тази объркана, измислена история. Побесняваше. Беше на една крачка от отчаянието. Имаше желание да си почине, да прекара няколкото дни отпуск, които му оставаха, в малкото чифличе на Льодюк, сред птиците, приятните шумове на фермата, миризмата на крави, на коне...

Но не искаше да отстъпи. Не искаше съвети.

Разбираще ли тя най-сетне? Щеше ли да му помогне истински, вместо глупаво да го кара да си почива?

Ето какво се четеше в помътнелия му поглед.

И тя му отговори с една дума, която не употребяваше често:

— Горкият Мегре!

Заштото тя го наричаше Мегре само в особени случаи, когато признаваше, че той беше мъжът, господарят, силата и умът на семейството. Може би този път не го правеше много убедително. Но не чакаше ли той нейния отговор като дете, което има нужда от насърчаване?

Ето. Сега всичко бе минало.

— Сложи ми трета възглавница. Може ли?

Край на глупавото разнежзване, на ядосването на дребно, на детинщините.

— И ми напълни една лула.

Двете хлапета се караха на площада. Едното получи плесница и се отправи към ниска къща и в момента, в който влизаше, започна да реве и да се оплаква на майка си.

— В последна сметка най-напред трябва да се състави план за работа. И тъй, мисля, че най-добре е да действуваме така, сякаш няма да получим никакви нови сведения. Иначе казано, да разчитаме на това, което знаем, и да опитаме всички хипотези, докато намерим верния тон.

— Срещнах Льодюк в града.

— Каза ли ти нещо?

— Разбира се! — рече тя, като се усмихваше. — Той пак настоя да те накарам да напуснеш Бержерак и да се настаниш при него. Излизаше от прокурора.

— Я виж ти!

— Говореше бързо, сякаш беше отегчен.

— Ти ходи ли в моргата да видиш трупа?

— Морга няма. Поставиха го в ареста. Петдесет души се трупат на вратата. Изчаках реда си.

— Видя ли чорапите?

— От хубава вълна. Плетени са на ръка.

— Което показва, че това е човек, водил нормален живот, който има поне жена, сестра или момиче, което се грижи за него. Или пък е скитник. Защото скитниците получават чорапи, плетени в пансионите за момичета от добри семейства.

— Само че скитниците не пътуват в спални вагони.

— Нито, общо взето, дребната буржоазия. Още по-малко — дребните чиновници. Поне във Франция. Спалният вагон говори за човек, свикнал с дълги пътувания.

— Обущата?

— Имат марка. Такива се продават в стотина-двеста клонове.

— Костюмът?

— Черен комплект, доста износен, но от хубав плат, шит по мярка. Носен е най-малко три години, както и пардесюто.

— Шапката?

— Не са я намерили. Вятърът сигурно я е отнесъл далече.

Мегре се помъчи да си спомни шапката на човека от влака, но не успя.

— Друго нищо ли не забеляза?

— Ризата беше репризирана на яката и маншетите. Добре направена работа.

— Което, изглежда, показва, че жена се е грижала за този човек. Портфейл, книжа, дребни монети из джобовете?

— Само едно цигаре от слонова кост, много късо.

Двамата си говореха много просто и естествено, като добри сътрудници. Това бе успокоението след преживяното нервно напрежение. Мегре пушеше лулата си, като изпускаше малки облачета.

— Ето, Лъодюк идва.

Виждаха как пресича площада, походката му бе по-несигурна от обикновено, а сламената шапка малко килната на тила. Когато се изкачи на етажа, госпожа Мегре му отвори вратата, а той забрави да я поздрави:

— Идвам от прокурора.

— Зная.

— Да... жена ти ти е казала... После минах през комисариата, за да се уверя, че новината е вярна. Това е нещо нечувано, нещо, което преобръща всичко с главата надолу.

— Слушам.

Лъодюк се бършеше. Изпи машинално половин чаша от лимонадата, приготвена за Мегре.

— Може ли? Това се случва за първи път... Естествено изпратили са в Париж отпечатъците от пръсти! Току-що се получи отговорът... И тъй...

— И тъй?

— Нашият труп е мъртъв от години!

— Какво рече?

— Казвам, че официално нашият труп е труп от години. Касае се за някой си Майер, познат под името Самюел, осъден на смърт в Алжир и...

Мегре се бе надигнал на лакти.

— И екзекутиран?

— Не. Починал в болницата няколко дни преди екзекуцията.

Госпожа Мегре не можа да се сдържи и да не се усмихне нежно, с едва доловим присмех, пред грейналото лице на мъжа си.

Той улови тази усмивка и на свой ред се усмихна. Овладя се с достойнство. Смръщи чело, както подобаваше.

— Какво е направил този Самюел?

— Не се казва в отговора от Париж. Получихме само една шифрована телеграма. Тази вечер ще имаме копие от неговия картон. Не трябва да забравяме, че Бертийон сам признава, че има вероятност едно към сто хиляди, ако не се лъжа, отпечатъците на двама души да съвпадат. Много е възможно да сме попаднали на такова изключение...

— Как ли се чувствува прокурорът?

— Разбира се, досадно му е. Казва, че ще повика подвижната бригада. Но се страхува да не попадне на инспектори, които да дойдат за инструкции при теб. Пита ме дали имаш голямо влияние в Дирекцията и т.н.

— Напълни ми една лула — рече Мегре на жена си.

— Третата е.

— Няма значение. Хващам се на бас, че нямам повече от трийсет и седем градуса температура. Самюел. Обущата с ластик. Самюел е евреин. Евреите обикновено имат чувствителни крака. Имат и култ към семейството — плетените чорапи. И култ към икономии — костюм от три години, от здрав плат...

Той мълкна.

— Шегувам се, деца. Но мога да ви кажа и истината. Току-що преживях няколко отвратителни часове. Само като си помисля за този сън... Сега, понеже тюленът — освен ако не е кит! — тюленът, казвам, проходи... И ще видите, че полека-лека той ще започне спокойно да си гледа работата.

Избухна в смях, защото Льодюк гледаше тревожно госпожа Мегре.

VII

САМЮЕЛ

Двете новини пристигнаха почти в едно и също време, — вечерта, няколко минути преди посещението на хирурга. Първо една телеграма от Алжир:

ДОКТОР РИВО НЕПОЗНАТ БОЛНИЦИТЕ.
ПРИВЕТИ.

МАРТЕН.

Мегре едва бе скъсал лентата, когато Льодюк влезе, без да посмее да попита своя колега какво чете.

— Виж това.

Той хвърли поглед върху телеграмата, поклати глава и въздъхна.

— Много ясно.

Неговият жест означаваше: „Много ясно, че не трябва да се очаква нищо лесно от тази история. Обратно, на всяка крачка ще срещаме нови препятствия. И аз имам право, като казвам, че най-добре ще е да отидем и да се настаним удобно в Рибодиер.“

Госпожа Мегре беше излязла. Въпреки, здрача Мегре не мислеше да запалва светлината.

Уличните фенери на площада бяха запалени и той обичаше в този час да наблюдава техните правилни гирлянди. Знаеше, че най-напред светва във втората къща вляво от гаража, и различаваше под лампата приведения силует на една шивачка, която работеше.

— Полицията също има новини — съмнка Льодюк.

Беше объркан. Не искаше да проличи, че идва да осведомява Мегре. Може би дори са му казали да го държи в неведение за резултатите от официалното разследване.

— Новини от Самюел?

— Точно така. Най-напред получиха картона му. След това Люка, който никога се е занимавал с неговия случай, телефонира от Париж за подробностите.

— Разказвай.

— Не се знае точно откъде е. Но е много вероятно да е роден в Полша или Югославия. Във всеки случай някъде оттам. Мълчалив човек, който не е говорил много-много пред хората за своите работи. В Алжир е имал бюро. Отгатни за какво?

— Някаква мътна история, сигурен съм.

— Търговия с пощенски марки.

И Мегре бе очарован, защото това бе много подходящо за индивида от влака.

— Търговия с пощенски марки, зад която се крие нещо друго всъщност. Най-лошото е, че е било така добре направено, че полицията не е забелязала нищо и е трябвало едно двойно престъпление, за да... Повтарям на андро това, което Люка каза по телефона. Въпросното бюро е било едва ли не една от най-големите работилници за фалшиви паспорти и особено за фалшиви договори за работа. Самюел е имал кореспонденти във Варшава, Вилнюс, Силезия, Истанбул...

Сега нощта беше съвсем синя. Къщите се открояваха в седефенобяло. Долу се чуваше, както винаги, гълч от кафенето.

— Любопитно — процеди Мегре.

Но любопитното за него не бе професията на Самюел. А достигналите до Бержерак нишки, прокарани никога между Варшава и Алжир. И особено това, че от една чисто местна история, от едно провинциално престъпление бе попаднал на международната мрежа.

Хора като Самюел той бе проучвал със стотици в Париж и другаде и винаги го бе правил със смесица от любопитство и смущение, но не и отвращение, сякаш бяха съвсем друг вид хора, не като обикновените.

Индивиди, които срещаш като бармани в скандинавските страни, гангстери в Америка, съдържатели на игрални домове в Холандия и другаде или директори на театри в Германия, търговци в Северна Африка...

И точно тук, пред съвършено тихия площад на Бержерак, в съзнанието му изникваше един ужасяващ със своята сила, численост и трагична съдба свят.

Централна и Източна Европа — от Будапеща до Одеса, от Талин до Белград, гъмжаща и пренаселена...

Стотици хиляди гладни евреи поемат ежегодно във всички посоки: емигранти в трюмовете на корабите, в нощните влакове, с деца на ръце, със стари родители, с примирени лица, трагични, обикалящи граничните стълбове...

В Чикаго има повече поляци, отколкото американци... Франция приемаше цели влакове, а секретарите в селските кметства сричаха буква по буква имената, които жителите идваха да отметнат при раждане или смърт...

Има такива, които напускат страната официално, с редовни документи. Има и други, които нямат търпение да чакат или не могат да получат виза...

И тогава се намесват Самюеловци. Самюеловци, които познават всички села-резервати и всички местоназначения, всички гранични гари, всички консулски печати и подписи на отговорни чиновници...

Самюеловци, които говорят десетина езика и още толкова диалекти.

И които крият дейността си зад някаква преуспяваща търговия, колкото се може по-международнa.

Добре са намерени пощенските марки.

ГОСПОДИН ЛЕВИ, ЧИКАГО,
ИЗПРАЩАМ ВИ СЪС СЛЕДВАЩИЯ ПАРАХОД
ДВЕСТА РЕДКИ ПОЩЕНСКИ МАРКИ, ОРАНЖЕВА
ВИНЕТКА, ОТ ЧЕХОСЛОВАКИЯ...

И разбира се, Самюел, както повечето от себеподобните му, трябва да се занимава само с мъжете.

В специалните къщи на Южна Америка най-доброто са французойките. Техните експедитори работят в Париж, по големите булеварди.

Но най-голямата част от групата, евтината стока, идва от Източна, Европа. Селски момичета, които тръгват на петнайсет-шестнайсет години и се завръщат на двайсет или съвсем не се завръщат, след като са спечелили своята зестра.

Всичко това бе всекидневна храна за Ке-дез-Орфевр^[1].

Онова, което смущаваше Мегре, бе внезапното появяване на този Самюел в аферата в Бержерак, където досега бяха само прокурорът Дюурсо, докторът и жена му, Франсоаз, Льодюк, собственикът на хотела...

Това бе съвсем друг свят, със съвсем различна атмосфера...

И то в крайна сметка променяше нещата.

Отсреща Мегре виждаше малка бакалничка, накрая запомни всичките ѝ буркани. По-нататък бе автоматът за бензин на гаража, който служеше само за украса, защото бензинът се даваше с бидони.

Льодюк говореше:

— Какво удивително хрумване да завърти търговия в Алжир... Впрочем Самюел е имал доста добра клиентела от араби и дори от негри, дошли от вътрешността на страната...

— А престъплението му?

— Две престъпления! Двама мъже, също евреи, непознати в Алжир, са намерени мъртви на едно пусто място. И двамата са пристигнали от Берлин. Направени са издирвания. От игла до конец е проучено, че са работили дълго време със Самюел. Разследването продължило месеци наред. Нямало доказателства. Самюел се разболял и от лечебницата на затвора бил пренесен в болницата. Конфликтът е почти изяснен: двамата съдружници от Берлин дошли да се оплачат от нередностите, Самюел сигурно е бил мошеник, който е крадял от всички. Оттам идват и заплахите...

— И нашият човек ги премахва?

— Бил е осъден на смърт. Но не станало нужда да го екзекутират, понеже умрял в болницата няколко дни след присъдата... Това е всичко, което зная.

Докторът се изненада, като видя двамата мъже на тъмно, и с рязък жест запали осветлението. След като кимна за поздрав, той постави чантата си на масата, свали си пардесюто и пусна горещата вода в умивалника.

— Тръгвам си — каза Льодюк и стана. — Ще дойда утре.

Сигурно не беше очарован от това, че доктор Риво го свари в стаята на Мегре. Беше местен човек. Имаше интерес да бъде добре и с

двета лагера, понеже сега наистина съществуваха два лагера.

— Лекувай се. Довиждане, докторе.

Последният, който си сапуnisваше ръцете, отговори, сякаш изръмжа.

— Температурата?

— Горе-долу — отвърна Мегре.

Беше в радостно настроение, както в началото, когато бе толкова щастлив, като разбра, че е още жив.

— Болката?

— А! Започвам да свиквам...

Следваше серия обичайни жестове, все същите, станали вече нещо като ритуал, който се извършва още веднъж. През това време лицето на Риво бе съвсем близо до Мегре, който неочеквано забеляза:

— Не сте много изразен еврейски тип.

Отговор не последва — само равномерно, легко свистящо дишане на доктора, който почистваше раната. Когато я почисти и направи превръзка, заяви:

— Вече сте годен за транспортиране.

— Какво искате да кажете?

— Че можете да излизате от хотелската стая. Доколкото зная, канехте се да прекарате няколко дни у вашия приятел Льодюк?

Човек, който умееше да се владее, това бе факт! Почти от четвърт час най-малко Мегре го държеше под око, а той не трепваше, изпълнявайки със сигурни пръсти деликатните жестове на своята професия.

— От днес нататък ще идвам веднъж на два дни, а за останалото ще ви изпратя асистента си. Можете да му имате пълно доверие.

— Колкото на вас ли?

Имаше моменти — доста рядко впрочем! — когато Мегре не можеше да се въздържи да не подхвърли някоя думичка от този род с глуповат вид, който я правеше още по-остроумна.

— Лека нощ.

Готово! Замина си. Мегре остана отново сам с всички образи в главата си, плюс прословутия Самюел, който се присъедини към колекцията и който изведенъж бе заел първото място.

Самюел, с неговата последна, доста рядка странност да умира два пъти.

Той ли беше убиецът на двете жени, маниакът с иглата?

В такъв случай се натрупваха доста странни неща — най-малкото две: първо, че бе изbral Бержерак за сцена на своите действия. Такива хора предпочитаха градовете, където населението е по-разнолюдно и където имат повече шансове да останат незабелязани.

Но Самюел не бе забелязан никога в Бержерак, нито в областта, а той не беше човек, който с лачените си обуща ще живее като оперетен бандит в горите.

Трябаше ли да се предполага, че се укрива у някого? У доктора? У Льодюк? Дюурсо? В хотел „Англия“?

Престъпленията в Алжир бяха обмислени, умни престъпления, с които се е целяло да бъдат премахнати някои съучастници, станали опасни.

Престъпленията в Бержерак, напротив, бяха дело на маниак, на сексуално извратен тип, на садист.

А може в периода между предишните и сегашни престъпления Самюел да е полудял? Или да е имал нужда с някаква тайна цел да симулира лудост и историята с иглата да е само зловещо прикритие?

— Любопитен съм да разбера дали Дюурсо е ходил в Алжир — полугласно изръмжа Мегре.

Влезе жена му. Беше уморена. Хвърли шапката си на масата, отпусна се в дълбокото меко кресло.

— Какъв занаят си си избрали! — въздъхна тя. — Като си помисля, че цял живот се трепеш все така...

— Нещо ново?

— Нищо интересно. Чух да говорят, че са получили рапорта от Париж относно Самюел. Пазят тайната.

— Аз я зная.

— Льодюк? Добре е постъпил. Защото няма по-добър източник от него в града. Хората са объркани. Някои смятат, че историята със Самюел няма нищо общо с престъпленията на лудия, че се касае само за човек, дошъл да се самоубие в гората, и че рано или късно ще има друга убита жена...

— Ти разходи ли се към вилата на Риво?

— Да. Нищо не видях. Но пък научих една дреболия, която може би няма никакво значение. Два-три пъти във вилата е идвали възрастна жена, съвсем обикновена, за която мислят, че е тъщата на доктора. Но никой не знае къде живее тя, нито дали е жива. За последен път е идвали преди две години.

— Дай ми телефона!

И Мегре набра комисариата.

— Секретарят ли е? Не, няма нужда да беспокоите началника... Кажете ми само моминското име на госпожа Риво... Предполагам, че не виждате в това нищо неудобно...

Няколко мига по-късно той се усмихваше. С ръка на слушалката рече на жена си:

— Отидоха при комисаря да го питат дали могат да ми дадат това сведение. Много са объркани. Много биха искали да ми откажат. Ало! Да... Какво казвате? Босолей? Благодаря ви...

И след като остави слушалката, продължи:

— Великолепно име. А сега ще ти възложа една малко бенедиктинска задача. Ще вземеш един „Ботен“^[2]. Ще направиш списък на всички медицински училища във Франция. Ще телефонираш на всяко от тях и ще питаш дали е имало издадена диплома преди години на някой си Риво...

— Мислиш, че той не е бил... Но... но тогава как те е лекувал?

— Хайде, тръгвай!

— Трябва да телефонирам от кабината долу, нали? Забелязах, че от стаята се чува всичко, което се говори...

— Точно така.

И той пак остана сам, натъпка си една лула и затвори прозореца, тъй като ставаше хладно.

Нямаше никаква нужда изобщо да се насиљва, за да си представи вилата на лекаря, мрачната къща на прокурора.

Той, който изпитваше такава страст да ходи и да души навсякъде!

Атмосферата на вилата беше може би една от най-любопитните.

Прост декор, чисти линии. Една от онези къщи, които предизвикват завист у всички, които минават и мислят: колко ли са щастливи тези хора?

Виждат се светли стаи, ослепителни завеси, цветя в градината, искряща мед... Автомобилът боботи пред гаража... Едно младо и пъргаво момиче скача на волана или това е хирургът, с твърда стъпка...

Какво биха могли да си говорят вечер тримата? Беше ли узнала госпожа Риво за любовната връзка между сестра си и своя мъж?

Тя не бе красива. И го знаеше. Изобщо не приличаше на добра любовница, по-скоро създаваше впечатление на покорна майка...

А Франсоаз пращеше от живот.

Дали се криеха от нея? Сигурно се целуваха скришом зад вратите?

Или това бе просто едно положение, установено веднъж завинаги?

Мегре бе виждал такова нещо и другаде, в една много по-строга на вид къща. Също в провинцията.

Откъде идвала тези Босолей? Беше ли вярна историята с болницата в Алжир?

Във всеки случай по онова време госпожа Риво сигурно е била съвсем обикновено момиче... Усещаше се по някои дребни подробности, по някои погледи, по нещо незначително в държането, по начина на обличане.

Две малки, съвсем обикновени момичета... По-голямото, на което истинският произход му личеше повече, дори след години... Обратно — по-малкото, което се бе приспособило по-добре, създаваше съвсем друго впечатление...

Дали се мразеха? Споделяха ли си всичко? Не се ли ревнуваха?

А майката Босолей, която бе идвала два пъти в Бержерак? Без да знае защо, Мегре си представяше една едра бъбрива лелка, предоволна, че е наредила дъщерите си, която ги съветва да бъдат мили с този толкова важен и богат господин, хирурга.

Сигурно са ѝ давали някаква рента.

„Виждам я много добре в Париж, в 18-ти район, или още по-добре — в Ница...“

Дали разговаряха по време на вечерята за престъплението?

Да можеше да отиде у тях поне веднъж, само за няколко минути! Да огледа стените, украшенията, дребните предмети, които се мотаят из всяка къща и разкриват така добре интимния живот на семейството.

У господин Дюурсо също. Защото между тях имаше връзка, може би съвсем тънка, но имаше.

Всички те бяха един клан. Всички се поддържаха.

Изведнъж Мегре позвъни, помоли собственика на хотела да се качи. И го попита направо, без заобикалки:

— Знаете ли дали господин Дюурсо вечеря често у семейство Риво?

— Всяка сряда. Зная го, защото не иска да ходи с колата си и тогава моят племенник, който кара такси...

— Благодаря!

— Това ли е всичко?

Хотелиерът си отиде слисан. И Мегре нареди край бялата покривка, която си представяше, още един сътрапезник — прокурора на републиката, когото поставяха сигурно вдясно от госпожа Риво.

„И аз бях нападнат една сряда или по-точно, сряда срещу четвъртък вечерта, когато скочих от влака и когато Самюел бе убит!“
— откри внезапно той.

Значи те бяха вечеряли заедно там. Мегре имаше чувството, че е направил гигантска стъпка напред. Той вдигна телефонната слушалка:

— Ало! Станция Бержерак? Тук е полицията, госпожице...

Преправи си гласа, защото се страхуваше, че ще му откажат.

— Бихте ли ми казали дали последната сряда господин Риво е имал телефонен разговор с Париж?

— Ще проверя в картона му.

Това трая само една минута.

— Разговарял е в два часа след обяд с абонат 14-67...

— Имате ли списък на абонатите в Париж по номера?

— Струва ми се, че съм виждала някъде това. Почакайте на телефона.

Сигурно бе хубаво момиче. И весело. Мегре му говореше усмихнат.

— Ало! Намерих. Ресторант „Четири сержанта“ на площад Бастилия.

— Разговор от три минути, нали?

— Не. Три пъти по-дълъг. Или девет минути.

Девет минути! В два часа! Влакът тръгваше в три. Вечерта, докато Мегре е пътувал в претопления вагон на долната кушетка,

измъчван от безсъница, прокурорът е вечерял у Риво...

Мегре бе обладан от лудо нетърпение. Малко оставаше да скочи от леглото. Защото чувствуваше, че се приближава до целта, но сега не беше време да се лъже.

Истината бе тук, някъде съвсем близо. Беше въпрос само на нюх, на тълкуване на сведенията, с които разполагаше...

Само че точно в такива моменти човек може да се впусне презглава по фалшифа следа.

Да видим сега... Те са на масата... Какво подхвърля Розалия на господин Дюурсо? Без съмнение нещо дръзко, съвсем неподходящо за възрастта и поста му... В малките градчета човек не може да помилва по брадичката някое момиче, без да го вземат за лош господин... Дали Франсоаз? Тя е точно онзи тип жена, която може да разпали един човек на възраст... Значи, те на масата... Във влака аз и Самюел... И Самюел вече се бои... Факт е, че той се бои... Трепери... Задъхва се...

Мегре бе вир-вода. Чуваше как сервитьорките долу тракат с чиниите.

„Дали не скача от влака, защото мисли, че го преследват или че го чакат?“

Много важен въпрос! Мегре усеща. Открил е едно слабо място. И повтаря полугласно, сякаш някой ще му отговори:

— ... защото мисли, че го преследват или че го чакат... Но телефонът иззвъння...

Жена му влезе така развълнувана, че не забеляза оживлението на Мегре.

— Трябва незабавно да се повика лекар, истински! Това е нечувано! Това е престъпление... Като си помисля...

И го оглежда, сякаш търси по лицето му нещо обезпокоително.

— Той няма диплома! Не е лекар! В никой регистър не го намериха... Сега разбирам защо температурата ти не спада и раната не заздравява...

— Да! — рече победоносно Мегре. — Защото е знаел, че го чакат!

Телефонът пак иззвъння. Обаждаше се собственикът на хотела:

— Господин Дюурсо пита може ли да се качи при вас.

[1] Quai des Orfevres — Следствена полиция в Париж, до Съдебната палата, на брега на р. Сена. — Б.пр. ↑

[2] Bottin — справочник за адреси и телефонни номера. — Б.пр.

↑

VIII

ЕДИН БИБЛИОФИЛ

Физиономията на Мегре постепенно се измени, той стана безразличен, унил, примирен като болен, който умира от скука.

Може би поради това се промени и атмосферата в стаята. С разхвърляното легло, което бяха преместили на по-светло, с четириъгълника на мястото, където се намираше по-рано, с лекарствата върху нощното шкафче и захвърлената шапка на госпожа Мегре, тя бе загубила привлекателността си.

Сякаш случайно госпожа Мегре тъкмо бе запалила спиртника, за да свари чай от билки.

Всичко това, погледнато така, бе малко обезсърчително. На вратата се почука няколко пъти кратко и отсечено. Госпожа Мегре отиде да посрещне прокурора и след като се поклони, той ѝ поднесе най-естествено бастунчето и шапката си и се запъти към леглото.

— Добър вечер, комисаре.

Не беше много смутен. Приличаше по-скоро на човек, който е набрал сили, за да изпълни поредното задължение.

— Добър вечер, господин прокурор. Седнете, моля...

И за първи път Мегре видя усмивка върху смръщеното лице на господин Дюурсо. Леко присвиване на устните. И то беше подготвено.

— Заради вас почувствувах нещо като угрizение... Учудва ли ви? Да, яд ме беше на себе си, че си позволих да бъда малко по-строг към вас... Наистина държанието ви понякога е доста дразнещо...

Бе седнал с длани върху бедрата, леко приведен напред, и Мегре го гледаше право в лицето с широко отворени, съвсем безизразни очи.

— Накратко, реших да ви поставя в течение на...

Естествено комисарят слушаше. Но не би могъл да повтори нито една негова думичка. Защото всъщност го изучаваше подробно, черта по черта, както физически, така и като психика.

Светъл тен, прекалено светъл, който сивите коси и мустаците подчертаваха... Господин Дюурсо нямаше болен черен дроб... Нямаше

високо кръвно, не страдаше от подагра...

За каква ли болест бе уязвим? Защото човек не стига до шейсет и пет години, без да има слабо място.

„Артериосклероза!“ — отговори си Мегре.

И се втренчи в слабите пръсти, в ръцете с нежна кожа, но с изпъкнали, твърди като стъкло вени.

Дребен, сух човечец, нервен, избухлив!

„А психически кое бе слабото му място, неговият порок?“

Защото имаше такъв. Чувствуващ се. Под цялото му достойнство имаше нещо мътно, изплъзващо се, срамно...

Той говореше:

— ... след два-три дни най-късно разследването ще приключи... Защото фактите говорят сами... Как Самюел е избягнал смъртта и е погребал друг на свое място, това засяга алжирската прокуратура, ако иска да се рови в тази стара история... Според мен дори няма да стане въпрос за това...

Имаше моменти, в които гласът му се снижаваше. Това бе, когато търсеше погледа на Мегре и срещнеше само пустотата в очите му. Тогава се питаше дали комисарят го слуша, дали не трябваше да приеме тази пустота като връх на иронията.

Правеше усилие, гласът му укрепваше.

— И все в същия дух, този Самюел, който сигурно не е бил съвсем нормален още там, пристига във Франция, крие се известно време къде ли не и скоро съвсем полудява... Това се случва често, доктор Риво ще потвърди... Започва да върши престъпления... Във влака мисли, че сте по дирите му... Стреля по вас и полудявайки все повече и повече, накрая се самоубива...

И с твърде непринуден жест прокурорът добавя:

— Забележете, че не отдавам никакво значение на липсата на револвера при трупа... Съдебните анали предлагат стотици примери от този род... Някой скитник може да е минал оттам или някое дете... И това ще се научи след десет-двайсет години... Най-важното е, че изстрелът е бил даден отблизо и аутопсията потвърждава това... Ето с няколко думи...

А Мегре се питаше: „Какъв ли порок има?“

Не е алкохолът. Не е комарът. И интересно — комисарят бе изкушен да каже, че не са и жените.

Скъперничеството? Това вече беше по-приемливо. По-лесно можеше да си представи как господин Дюурсо, залостил всички врати, отваря желязната си каса и подрежда на масата пачки с банкноти и малки торбички злато...

И накрая, той имаше по-скоро вид на самотник. А хазартът е групов порок. Любовта също. Алкохолът почти винаги...

— Господин Дюурсо, вие ходили ли сте в Алжир?

— Аз?

Когато някой отговаря по този начин, в девет десети от случаите иска да спечели време.

— Защо ме питате? Имам ли вид на колониалист? Не, не съм ходил никога в Алжир, нито в Мароко. Най-дългото ми пътешествие бе, когато отидох да видя фиордите в Норвегия. Беше през 1923.

— Да... Не зная наистина защо ви зададох този въпрос... Не можете да си представите как ме омаломощи тази загуба на кръв.

Още един стар трик на Мегре — да минава от една тема на друга и да заговорва изведнъж за неща, които нямат никаква връзка с разговора.

Събеседникът, който се страхува от клопки, се опитва да отгатне някакво скрито намерение там, където го няма. Той си напряга мозъка, изнервя се, изморява се и накрая губи нишката на собствените си мисли.

— Казвах го и на доктора. Впрочем кой готви у тях?

— Но...

Мегре не му даде възможност да отговори.

— Ако е някоя от сестрите, то сигурно не е Франсоаз. Нейното място е по-скоро зад волана на някоя луксозна кола, отколкото да готви рагу... Ще бъдете ли така добър да mi подадете чашата с вода?

И Мегре, надигнал се на лакът, започва да пие, но така неловко, че изпушта чашата с вода върху крака на господин Дюурсо.

— Извинете! Колко глупаво! Жена mi ще vi избръше веднага. Добре че от това не става леке...

Другият беше бесен. Водата, която бе пропила в панталона, сигурно се стичаше по прасеца му.

— Не се беспокойте, госпожо... Както каза мъжът vi, дори не става леке... Значи няма никакво значение...

В думите му имаше ирония.

Приказките на Мегре и като връх на всичко този малък инцидент го бяха накарали да загуби престорено доброто си настроение, което бе демонстрирал в началото. Беше се изправил. Спомняше си, че трябваше да каже още някои неща.

Но сега играеше лошо своята роля, като постигаше само една съмнителна сърдечност.

— А вие, комисаре, какви са вашите намерения?

— Все същите.

— Тоест?

— Да хвана убиеца, разбира се. И после, бога ми, ако ми остане още малко време, да отида най-сетне да видя тази Рибодиер, където би трябвало да се намирам от десетина дни.

Господин Дюурсо беше пребледнял от гняв и възмущение. Как? Той си бе направил труда да направи това посещение, да разкаже всичко, което разказа, почти да ухажва Мегре!

И на всичко отгоре му изливат чаша вода върху краката — а прокурорът бе убеден, че Мегре го направи нарочно! — и му заявяват съвсем спокойно:

„Ще хвана убиеца!“

И това го казват на него, съдията, точно в момента, когато идва да потвърди, че няма вече убиец! Не приличаше ли това на заплаха? Трябваше ли още веднъж да си тръгне, затръшвайки вратите?

Все пак господин Дюурсо успя да се усмихне.

— Упорит сте, комисаре.

— Нали знаете, когато човек лежи по цял ден и е без работа...

Нямате ли случайно да ми дадете някоя книга?

Още един сондаж. Мегре долови, че погледът на събеседника му стана още по-неспокоен...

— Ще ви изпратя...

— Нещо по-весело, нали?

— Време е да си ходя...

— Жена ми ще ви донесе шапката и бастуна. Вкъщи ли вечеряте?

И подаде ръка на прокурора, който не посмя да не я поеме. Когато вратата се затвори, Мегре остана неподвижен, с поглед, впит в тавана, и жена му започна:

— Мислиш, че...

— Розали работи ли още в хотела?
— Мисля, че я срещнах по стълбите.
— Трябва да отидеш и да я доведеш.
— Хората пак ще кажат...
— Няма значение!

Докато чакаше, Мегре си повтаряше:

„Дюурсо се бои. Боеше се още от началото. Страх да не открият убиеца и да не проникнат в частния му живот. Риво също се бои. Госпожа Риво се бои...“

Оставаше да се установи каква връзка можеха да имат тези хора със Самюел, търговец на бедни дяволи от Централна Европа и специалист по фалшиви документи.

Прокурорът не беше евреин. Риво — може би, но не е сигурно.

Вратата се отвори. Влезе Розали, следвана от госпожа Мегре, като бършеше едрите си червени ръце в платнената престилка.

— Господинът ме е викал?
— Да, малката... Влезте... Седнете тук...
— Ние нямаме право да сядаме в стаите.

Тонът ѝ бе твърде красноречив. Това не беше вече непосредственото и бъбриво момиче от предните дни. Сигурно бяха я мъмрили и стреснали с някакви заплахи може би.

— Исках да ви помоля за едно просто обяснение. Никога ли не сте работили при прокурора?

— Работила съм две години там.
— Точно така си мислех и аз. Като готовачка? Или като камериерка?

— Той няма нужда от камериерка, нали е мъж.
— Разбира се... В такъв случай сте вършили едната работа... Чистили сте паркета, бърсали сте прахта...

— Домакинствувах, това е.
— Точно така. И сте имали възможност да узнавате малките тайни на къщата. Колко години има оттогава?
— Една година, откакто напуснах къщата.
— С други думи вие сте били хубаво момиче, както и сега... Да, разбира се...

Мегре не се смееше. Той притежаваше редкия талант да казва тези неща с възхитителна убедителност. Впрочем Розали не беше

грозна. Имаше пищни форми, които сигурно бяха привличали вече доста любопитни ръце.

— Идваше ли прокурорът да ви гледа, когато работите?

— Само това липсваше. Направо щях да го зарежа сред бъркотията от кофи и парцали.

Едно нещо успокояваше Розали: когато гледаше как госпожа Мегре се занимава с дребните работи по домакинството. Тя наблюдаваше почти само нея и понякога не можеше да се въздържи да не каже:

— Ще ви донеса една малка четка... Имаме долу... С метлата е много изморително...

— Прокурорът приемаше ли много жени?

— Не зная.

— Хайде! Розали, говорете ми по-учтиво! Вие сте не само хубаво, но и добро момиче и си спомняте, че само аз ви защитих онзи ден, когато всички подмятаха...

— И все пак няма да има никаква полза.

— От кое?

— Ако говоря. Първо, Алберт — годеникът ми — ще си провали бъдещето, защото иска да работи в администрацията... После, ще ме затворят като луда... Само защото сънувам всяка нощ и разказвам сънищата си...

Тя се разпалваше. Оставаше само да я подтикне малко.

— Говорехте за скандал...

— Да беше само това.

— Казахте ми значи, че господин Дюурсо не приема жени. Но той ходи много често в Бордо...

— Това не ме засяга.

— Тогава скандалът...

— Всеки може да ви го каже... Защото се разбра... Има две години оттогава... На пощата пристигна един пакет, малък препоръчан пакет от Париж... Но когато разносвачът понечил да го вземе, забелязал, че етикетът се е отлепил... Не можеше да се разбере за кого е... Нямаше име на изпращача...

Осем дни чакаха, преди да го отворят, защото се надяваха, че някой ще дойде и ще си го поискан... И знаете ли какво намериха?

Фотографии! Но не като другите... Само голи жени... И не само жени... Двойки...

Тогава два-три дни се питаха кой получава такива неща в Бержерак... Пощенският служител дори повика комисаря...

Добре, но един ден виждат, че пристига друг подобен пакет, обвит в същата хартия... Етикетът бе от същия вид като този, който се бе отлепил, и колетът бе адресиран до господин Дюурсо! Това е!

Мегре изобщо не се учуди. Нали преди малко бе стигнал до заключението: никакъв порок на самотник.

Не за да брои парите си се затваряше вечер в тъмния си кабинет на първия етаж старецът. А за да се наслаждава на снимките и без съмнение на някои леки книжки.

— Чуйте, Розали. Обещавам да не казвам на никого за вас. Но признайте, че щом узнахте за това, което току-що казахте, вие надзърнахте в библиотеките...

— Кой ви го каза? Първо в онази долу, която е с решетка и винаги е затворена... Само веднъж намерих там един ключ...

— И какво видяхте?

— Вие много добре го знаете. Дори няколко нощи сънувах кошмири и повече от месец не исках да се докосна до Алберт...

Хм! Нейните отношения с русия годеник се уточняваха.

— Дебели книги, нали? На хубава хартия, с гравюри...

— Да... И други... Нешта, които човек не може да си представи...

Това ли беше цялата тайна на господин Дюурсо? В такъв случай беше жалко. Един беден човечец, ерген, съвсем самотен в Бержерак, където не можеш да се усмихнеш на жена, без това да предизвика скандал.

И за да се утеши, той става своего рода библиофил, колекционирали любовни щампи, еротични фотографии и книги, които в каталогите любезно се наричат „произведения за познавачи“...

И се боеше...

Само че тази страсть нямаше никаква връзка с двете убити жени и още по-малко със Самюел.

Освен ако Самюел не го е снабдявал със снимките? Да? Не? Мегре се колебаеше. Розали пристъпваше от крак на крак зачервена, учудена от себе си, че е казала толкова много.

— Ако жена ви не беше тук, никога не бих посмяла...

— Доктор Риво идва ли често при господин Дюурсо?

— Почти никога. Той телефонираше.

— И никой от семейството му?

— С изключение на госпожица Франсоаз, която му беше секретарка.

— На прокурора?

— Да. Беше донесла дори малка пишеща машина, която се затваряше в кутия.

— Тя занимаваше ли се със съдебни дела?

— Не зная с какво се занимаваше, но това бе допълнителна работа, която тя вършеше в малкото бюро, отделено от библиотеката с тапицирана стена... От зелен плюш...

— И... — започна Мегре.

— Не съм казала нищо. Нищо не съм видяла.

— Колко продължи това?

— Шест месеца... После госпожицата отиде при майка си в Париж или Бордо, не зная точно...

— С две думи, господин Дюурсо никога не ви е ухажвал?

— Щеше да си изплати хубаво.

— И вие нищо не знаете! Благодаря ви. Обещавам ви, че няма да бъдете обезпокоявана и че вашият годеник няма да узнае за идването ви тук тази вечер.

Когато тя излезе, госпожа Мегре затвори вратата и въздъхна:

— Ако и това не е жалко! Хора интелигентни, с подобно положение...

Госпожа Мегре се учудваше винаги когато откриеше нещо некрасиво. Тя не допускаше дори възможността за съществуването на инстинкти, по-смущащи от нейните инстинкти на добра съпруга, която съжалява, че няма деца.

— Мислиш ли, че това момиче не прекалява? Ако питаш мен, тя гледа да се представи за по-интересна. Би разказвала какво ли не, ако има кой да я слуша. Сега вече се хващам на бас, че никога не е била нападана...

— Аз също.

— Като балдъзата на доктора... Тя не е силна... С една ръка биха я съборили... И да успее да се измъкне от един мъж...

— Имаш право.

— Нещо повече. Мисля, че ако продължава така, след осем дена няма да знаем кое е истина и кое лъжа. Тези историйки развиват фантазията. Сутрин хората разказват като истински истории, които са си мислили вечер на заспиване... Ето и господин Дюурсо вече е станал дolen господин... Утре ще ти кажат, че полицейският комисар изневерява на жена си и че... Ами ти! Какво могат да кажат за теб? Защото няма никаква причина да не заговорят... Ще трябва някой ден да им покажа брачното свидетелство, ако не искам да мина за твоя любовница...

Мегре я гледаше и се смееше с нежност. Тя се увличаше. Всички тези усложнения я ужасяваха.

— Като този доктор, който не е доктор...

— Кой знае?

— Как кой знае? Нали телефонирах на всички университети, на всички медицински училища и...

— Я ми дай чая, ако обичаш.

— Той поне няма да ти навреди, понеже не е предписан от него.

Докато пиеше, той държеше ръката на жена си. Струйка пара излизаше от радиатора с непрекъснато свистене като котешко мъркане.

Долу вечерята бе привършила вече. Партиите билиард и табла започваха.

— Един хубав чай — това е нещо, което...

— Да, скъпа... Един хубав чай...

И той целуна ръката ѝ с нежност, прикрита зад ироничния му вид.

— Ще видиш. Ако всичко върви добре, след два-три дни ще си бъдем у нас...

— И ще започнеш ново разследване.

IX

ОТВЛИЧАНЕТО НА ЛЕКОМИСЛЕНАТА ПЕВИЦА

Обърканият вид на Льодюк, който мърмореше, забавляваше Мегре:

— Какво значи за теб да ми възложиш някаква деликатна задача?

— Ако щеш задача, която само ти си способен да изпълниш. Хайде! Не прави такава физиономия! Не става дума нито да ограбиш прокурора, нито да проникнеш с взлом в квартираната на Риво...

И Мегре придърпа един местен вестник и подчертва с нокът малко съобщение.

„Търси се дама на име Босолей, пребивавала преди в Алжир, за наследство. Търсете нотариуса Мегре, хотел «Англия», в Бержерак. Спешно.“

Льодюк не се смееше. Той гледаше кисело своя колега.

— Искаш да играя ролята на фалшив нотариус? Произнесе го с такава липса на ентузиазъм, че госпожа Мегре, която бе в дъното на стаята, не можа да сдържи смях си.

— О, не. Съобщението излезе в десетина вестници в Бордо и района, и в главните ежедневници на Париж...

— Защо в Бордо?

— Не се беспокой. Колко влака, дневно пристигат в Бержерак?

— Три-четири.

— Не е нито много горещо, нито много студено. Не вали. Има ли на гарата кръчма? Да. Ето и твоята задача: да бъдеш на перона при пристигането на всеки влак, докато забележиш госпожа Босолей...

— Но аз не я познавам.

— Аз също. Не зная дори дали е слаба, или дебела. Трябва да е между четирийсет и шайсет години. И ми се струва по-скоро, че е дебела.

— Но нали в съобщението е казано да дойде тук, не виждам защо...

— Точно така! Аз пък предвиждал, че на гарата ще има трето лице, което ще попречи на дамата да дойде тук. Ясна ли е задачата? Въпреки всичко дамата да бъде доведена. И то ловко!

Мегре никога не бе виждал гарата на Бержерак, но имаше подръка една картичка. На нея се виждаше перонът, облян в слънце, малкото бюро на началник-гарата, складчето.

Беше много забавно да си представиш как бедният Льодюк се разхожда насам-натам със сламената си шапка в очакване на всеки влак, как се взира в лицата на пътниците, проследявайки всички дами на възраст и ги пита, ако стане нужда, не се ли казват Босолей.

— Да разчитам ли на теб?

— Щом трябва.

И си тръгна, достоен за съжаление. Виждаше се как се мъчи да запали колата и като не успя да я подкара дълго въртя манивелата.

Малко по-късно асистентът на доктор Риво, който го заместваше при Мегре, влезе в стаята, поздрави тържествено госпожа Мегре, после комисаря.

Беше млад червенокос мъж, само кожа и кости, срамежлив и се бълскаше във всички мебели, извинявайки се непрекъснато.

— Извинете, госпожо, може ли да ми кажете къде има топла вода?

И след като едва не събори нощната масичка:

— Извинете! О, извинете!

Докато се грижеше за Мегре, той непрекъснато се беспокоеше:

— Не ви ли причинявам болка? Извинете... Не бихте ли могли да стоите малко по-прав? Извинете...

Мегре се усмихваше, като си мислеше за Льодюк, който сигурно паркираше стария си форд пред гарата.

— Много ли работа има доктор Риво?

— Той е много зает, да. Той винаги е много зает.

— Доста енергичен човек, нали?

— Много енергичен... Искам да кажа, че е изключителен...

Извинете! Като си помислите, че започва сутрин от седем часа с бесплатната консултация... После в неговата клиника... После в

болница... Забележете, че той не се доверява само на асистентите си, както много други, и иска да види всичко сам...

— Никога ли не ви е идвало наум, че той може да не е лекар?

Асистентът едва не се задави от смях.

— Вие се шегувате. Доктор Риво да не е лекар, той е много голям лекар. И ако искаше да живее в Париж, скоро щеше да има страшна репутация.

Мнението беше искрено. У младия човек се усещаше истински ентузиазъм без никакъв умисъл.

— Знаете ли в кой университет е учили?

— В Монпелие, мисля. Да. Точно така... Говорил ми е за своите професори там. После е бил асистент в Париж, на доктор Мартел.

— Сигурен ли сте в това?

— Видях в лабораторията му фотография с доктор Мартел, заобиколен от своите ученици.

— Това е любопитно.

— Извинете. Наистина ли ви е идвало наум, че доктор Риво не е лекар?

— Не точно това...

— Повтарям ви и можете да ми вярвате: той е майстор! Само в едно го упреквам, че работи много, защото при този режим ще се изразходи бързо. Доста пъти съм го виждал в такова нервно състояние, че...

— Напоследък?

— Между другото, да... Но вие видяхте, че ми позволи да го заместя при вас едва когато раната почна да заздравява. И при това не се касае за тежък случай. Някой друг би ви предал още първия ден на асистента си...

— Неговите сътрудници много ли го обичат.

— Всички му се възхищават.

— Питам ви дали го обичат?

— Да... струва ми се... не виждам причина...

Но в тона му имаше нещо недоизказано. Очевидно асистентът правеше разлика между възхищение и обич.

— Често ли ходите у тях?

— Никога. Виждам го всеки ден в болницата.

— Така че не познавате семейството му.

През целия разговор той не прекъсваше своята работа, чиито етапи Мегре бе научил вече наизуст. Щорите бяха спуснати и слънцето се процеждаше слабо, но се чуваха шумовете от площада.

— Той има много хубава балдъза.

Младият човек не отговори. Направи се, че не е чул.

— Често ходи в Бордо, нали?

— Викат го понякога. Ако искаше, можеше да прави операции навсякъде — в Париж, в Ница и даже в чужбина...

— Въпреки своята младост!

— За хирурга това е качество. Възрастните хиурзи, общо взето, не ги обичат...

Асистентът беше свършил. Миеше си ръцете. Търсеше кърпа, мърмореше на госпожа Мегре, която му я подаваше:

— О! Извинете...

Нови черти, които Мегре можеше да прибави към образа на доктор Риво. Колегите му говореха за него като за образец. Неговата енергия беше изтощителна.

Амбициозен? Възможно беше. И при това не се уреждаше в Париж, където мястото му бе сигурно.

— Разбираш ли нещо? — попита госпожа Мегре, когато останаха сами.

— Аз... Може ли да вдигнеш щорите? Ясно е, че той е лекар. Ако не беше, нямаше да успее да залъгва дълго хората около себе си, особено в работата, не скрит в кабинета за консултации, а в болницата...

— Все пак университетите...

— Едно по едно. Засега чакам Льодюк, който здравата ще се обърка като посрещач. Не чу ли влака? Ако е от Бордо, много е възможно да...

— Какво очакваш?

— Ще видиш. Дай ми кибрита.

По-добре беше. Температурата беше спаднала на 37,5° и дясната му ръка не беше вече така скована. Най-добрият признак бе, че не можеше вече да стои неподвижен в леглото си. Непрекъснато се местеше, подреждаше възглавниците, повдигаше се, изпъваше се...

— Трябва да позвъниш на няколко места...

— На кого?

— Бих искал да зная къде се намира всяко лице, което ме интересува. Искай първо прокурора. Щом чуеш гласа му, прекъсни...

Това бе направено. През същото време Мегре наблюдаваше площада и пушеше лулата, изпускайки малки облачета.

— Вкъщи си е.

— Сега телефонирай в болницата. Искай доктора...

Той също беше там.

— Остава да телефонираш във вилата... Ако се обади жена му, питай за Франсоаз... Ако е Франсоаз, питай за госпожа Риво...

Отговори госпожа Риво. Тя заяви, че сестра ѝ отсъствува, и попита дали да ѝ предаде нещо.

— Прекъсни!

Имаше хора, които биха се заинтересували и биха търсили цяла сутрин кой е звънил.

Пет минути по-късно автобусът на хотела пристигна от гарата с трима пътника и момчето качи багажите им. После раздавачът мина на колело, отнасяйки пощенския чувал в пощата.

Най-после познатият клаксон на стария форд, после самият стар форд, който спря на насипа. Мегре видя, че до Лъодюк имаше някой и му се стори, че забелязва трети човек на задната седалка.

Не се лъжеше. Бедният Лъодюк слезе първи, оглеждайки се с угрожен вид, като човек, който се страхува да не му се смеят, помогна на една дебела дама, която едва не се хвърли в прегръдките му, да слезе.

Едно младо момиче вече бе скочило на земята. Пъrvата му грижа беше да хвърли зъл поглед към прозореца на Мегре.

Беше Франсоаз, облечена с кокетен костюм в нежно зелено.

— Мога ли да остана? — попита госпожа Мегре.

— Защо не? Отвори вратата... Те идват...

По стълбището беше страшен шум. Чуваше се силното дишане на дебелата дама, която влезе, бършайки потта си.

— Тук ли е нотариусът, който не е никакъв нотариус? Един груб глас. И не само гласът. Може би не беше на повече от четирийсет и пет години. Във всеки случай имаше още претенции, че е красива, защото се бе гримирала като за сцена.

Блондинка с преливаща гладка плът и отпуснати устни.

Като я гледаше, човек имаше чувството, че я е виждал някъде. И изведнъж разбираше: това бе същият онзи тип, доста рядко срещан вече вид, на лека певица от кафе-шантаните преди години. Устни във формата на сърце. Пристегната талия. Предизвикателен поглед. Млечнобели оголени рамене. И този своеобразен начин да се поклаща, като върви, да гледа събеседника си, както се гледа публика от подиума...

— Госпожа Босолей? — попита Мегре доста галантно. — Седнете, моля ви... Вие също, госпожице...

Но Франсоаз не сядаше. Тя се държеше надменно.

— Предупреждавам ви — каза тя, — че ще се оплача! Това е невиждано!

Лъодюк стоеше на вратата тъй жалък, че веднага се разбираше — нещата не бяха вървели гладко.

— Успокойте се, госпожице. И ме извинете, че пожелах да видя вашата майка...

— Кой ви е казал, че това е моята майка? — госпожа Босолей не разбираше. Тя гледаше ту много спокойния Мегре, ту Франсоаз, настръхнала от яд.

— Предположих, най-малкото защото сте отишли да я посрещнете на гарата...

— Госпожицата искаше да попречи на майка си да дойде тук! — въздъхна Лъодюк, забил поглед в килима.

— И какво направи ти тогава?

Отговори Франсоаз:

— Той ни заплаши... Говореше за някаква заповед за арестуване, като че ли сме крадли... Нека да я покаже тази заповед за арестуване, ако ли не...

И тя протегна ръка към телефонната слушалка. Ясно бе, че Лъодюк си бе превишил малко правата. И не бе много горд от това.

Вече виждаше мига, в който те предизвикват скандал в чакалнята!

— Момент, госпожице, кого искате да повикате?

— Как... прокурора...

— Седнете! Забележете, че не ви преча да му телефонирате...

Напротив... Но може би в интерес на всички е да не избръзвате...

— Мамо, забранявам ти да отговаряш!

— Нищо не разбирам вече! В крайна сметка вие нотариус ли сте или полицейски комисар?

— Комисар.

Тя направи едва доловим жест, сякаш да каже: „В такъв случай...“ Виждаше се, че това е жена, която си е имала вече работа с полицията и изпитва респект или най-малкото — страх от тази институция.

— Все пак не виждам защо аз...

— Не се бойте от нищо, госпожо... Ще разберете... Просто трябва да ви задам няколко въпроса и...

— Няма ли наследство?

— Още не зная...

— Това е отвратително — изръмжа Франсоаз. — Мамо, не отговаряй!

Не се сдържаше вече. С върха на пръстите си разнищваше кърпичката си. И често хвърляше ядни погледи към Льодюк.

— Предполагам, че вашата професия е лиричен артист?

Знаеше, че тези две думи ще погъделичат събеседничката му по слабото ѝ място.

— Да, господине. Навремето съм пяла в „Олимпия“, където...

— Струва ми се, че си спомням името ви... Босолей... Ирон, нали?

— Жозефин Босолей! Но лекарите ми препоръчаха топлите страни и аз предприех турнета из Италия, Турция, Сирия, Египет...

По времето на кафе-шантаните. Той си я представяше много добре по малките естради на тези заведения по парижка мода, посещавани от всички контета и офицери в града... После тя слизаше в залата, обикаляше масите с поднос в ръка, накрая пиеше шампанско с един или други...

— В Алжир ли прекъснахте?

— Да! Родих първата си дъщеря в Кайро.

Франсоаз беше готова да изпадне в нервна криза. Или да се нахвърли върху Мегре.

— Неизвестен баща?

— Извинете, познавах го много добре. Един английски офицер, прикрепен към...

— В Алжир родихте втората си дъщеря, Франсоаз...

— Да... И това бе краят на театралната ми кариера... В действителност бях доста дълго време болна... Когато се съвзех, бях загубила гласа си.

— И?

— Бащата на Франсоаз се грижеше за мен до момента, в който го повикаха във Франция... Защото той работеше в митническата администрация...

Всичко, което Мегре бе мислил, се потвърждаваше. Сега можеше да възстанови живота на майката и на двете дъщери в Алжир: Жозефин Босолей, все още привлекателна, имаше сериозни приятели. Дъщерите растяха...

Нямаше ли и те да тръгнат по пътя на майка си? По-голямата беше на шестнадесет години...

— Исках да направя от тях танцьорки. Защото танцът не е толкова неблагодарна работа като пеенето. Особено в чужбина. Жермен започна да взема уроци от един стар приятел, който живееше в Алжир...

— И се разболя?

— Тя ли ви каза? Да, тя не е била никога много здрава... Може би защото доста бе пътувала, когато беше още малка... Защото аз не исках да я давам на дойка... Закачвах нещо като люлка по мрежите на купето...

Една смела жена, общо взето. Сега тя се чувствуваше доста добре. Изглежда, дори не разбираше гнева на дъщеря си. Нали Мегре ѝ говореше най-учтиво, с благосклонност? На съвсем прости чък език, който тя разбираше.

Тя беше актриса. Бе пътувала. Имала бе любовници, после деца... Не беше ли това в реда на нещата?

— От гръден болести ли страдаше?

— Не. От главата... Винаги се оплакваше, че я боли... Докато един ден направи менингит и трябваше да бъде пренесена спешно в болница...

Време беше да спре. Дотук всичко вървеше от само себе си. Но Жозефин Босолей се приближаваше до критичната точка. Тя не знаеше какво повече да каже и търсеше с поглед Франсоаз.

— Комисарят няма право да те разпитва, мамо. Не отговаряй повече...

Лесно бе да се каже. Само че тя знаеше, точно тя, колко опасно е да си спечелиш враг в лицето на полицията. А така много би искала да задоволи всички.

Лъдюк, който се беше съвзел, започна да намига на Мегре, което означаваше: „Напредваме!“

— Слушайте, госпожо... Вие можете да говорите или да мълчите... Ваше право е... Това не означава, че няма да ви задължат да говорите на друго място... В углавния съд например...

— Но аз не съм направила нищо!

— Именно! Ето защо според мен е най-добре да говорите. Що се отнася до вас, госпожице Франсоаз...

Тя не слушаше. Бе вдигнала телефонната слушалка. И говореше с разтревожен глас, загледана в Лъдюк, сякаш се страхуваше да не ѝ я издърпа от ръката.

— Ало... Той в болницата ли е? Няма значение... Трябва да го извикат веднага! Или по-добре му кажете да дойде незабавно в хотел „Англия“... Да... Той ще разбере... Обажда се Франсоаз...

Заслуша се още миг, остави слушалката, погледна Мегре студено, предизвикателно.

— Той ще дойде... Не говори, мамо...

Тя трепереше. Перли пот се стичаха по челото ѝ, малките кафявки чури лепнеха по слепоочията.

— Виждате, господин комисар...

— Госпожице Франсоаз... Аз не ви попречих да телефонирате. Напротив... Преставам да разпитвам майка ви... А сега искате ли един съвет? Повикайте също така господин Дюурсо, който си е у тях...

Тя се помъчи да отгатне мисълта му. Поколеба се. Накрая вдигна нервно слушалката.

— Ало... 167, ако обичате...

— Ела тук, Лъдюк — и Мегре му прошепна няколко думи на ухoto.

Лъдюк изглеждаше изненадан, смутен.

— Смяташ ли, че?...

Той реши да тръгне и вече го виждаха как върти манивелата на колата си.

— Обажда се Франсоаз... Да... Телефонирам ви от стаята на комисаря... Пристигна майка ми... Да. Комисарят иска да дойдете...

Не! Не! Кълна ви се, че не!

И този водопад от не-та бе произнесен силно, със страх.

— Щом като ви казвам, значи не!

Тя остана права до масата, цялата вдървена. Мегре я гледаше усмихнат, запалвайки лулата си, а Жозефин Босолей си слагаше пудра.

X

БИЛЕТЪТ

Мълчаха така известно време, после Мегре видя, че Франсоаз се намръщи, като погледна към площада, и рязко и тревожно извърна глава.

Госпожа Риво минаваше по насипа и се отправяше към хотела. Оптическа измама? Или пък фактът, че ставаха опасни неща, предизвикваше още по-черни мисли? Погледната отдалеч, тя винаги създаваше впечатлението за действуващо лице от драма. Сякаш някаква невидима сила, на която не се опитваше да противостои, я тласкаше напред.

Скоро вече се различаваше лицето ѝ. Беше бледно. Косите ѝ бяха разрошени. Мантото разкопчано.

— Ето Жермен... — обади се най-после госпожа Босолей. — Сигурно са ѝ казали, че съм тук...

Госпожа Мегре машинално отиде да отвори вратата. И когато видяха госпожа Риво съвсем отблизо, разбраха, че тя наистина изживяваше трагични мигове.

При това правеше усилия да бъде спокойна, да се усмихва. Но в погледа ѝ имаше безумие. По лицето ѝ пробягваха нервни тръпки, които тя не можеше да обуздае.

— Извинете, господин комисар... Казаха ми, че майка ми и сестра ми са тук и...

— Кой ви каза?

— Кой? — повтори тя и потрепери.

Каква разлика между нея и Франсоаз! Госпожа Риво бе жертвата, жената, която бе запазила плебейския си вид и с която можеха да се отнасят без всякакво уважение. Дори майка ѝ я гледаше донякъде сурово.

— Как, ти не знаеш кой?

— Беше на улицата...

— Не видя ли мъжа си?

— О, не! Не! Кълна се, че не...

А Мегре гледаше тревожно една след друга трите жени, после поглеждаше към площада, където Льодюк все още не се появяваше. Какво означаваше това? Комисарят искаше да бъде сигурен, че хирургът ще бъде на негово разположение. Той бе поръчал на Льодюк да го следи и по възможност да го придружи до хотела.

Не обръщаше внимание на жена си. Гледаше прашните обувки на госпожа Риво, която сигурно бе тичала по пътя, после изопнатото лице на Франсоаз.

Изведнъж госпожа Мегре се наведе над него и прошепна:

— Дай ми лулата си...

Щеше да възрази. Но не го направи. Забеляза, че тя пусна върху чаршафите малко листче. И той прочете:

Госпожа Риво току-що подаде един билет на сестра си, която го държи в ръка.

Навън грееше слънце. И долитаха онези шумове на града, чиято мелодия Мегре знаеше наизуст. Госпожа Босолей чакаше съвсем изправена на стола си, като жена, която знае как да се държи. Госпожа Риво, обратно, бе неспособна да приеме някакво държане и напомняше на хитроумна ученичка, която току-що са хванали в нарушение.

— Госпожице Франсоаз... — започна Мегре. Тръпка премина от главата до петите й. За секунда погледът ѝ се кръстоса с този на Мегре. Поглед твърд, умен, на човек, който не си губи ума.

— Бихте ли се приближили за малко и...

Браво на госпожа Мегре! Дали отгатна какво щеше да се случи? Защото внезапно се извъртя, за да отиде до вратата. Но Франсоаз бе скочила вече. Тя тичаше по коридора, спускаше се по стълбите.

Мегре не помръдваше, не можеше да помръдне. Нито пък да изпрати жена си след бягащата.

— Кога вашият мъж ви даде билета? — задоволи се той да запита госпожа Риво.

— Какъв билет?

Защо да започва пак мъчителния разпит? Мегре повика жена си.

— Иди до някой прозорец, който гледа зад хотела...

А прокурорът избра точно този момент, за да влезе. Беше надут. Понеже без съмнение се страхуваше, лицето му бе придобило строг, почти заплашителен израз.

— Телефонираха и ми казаха...

— Седнете, господин Дюурсо.

— Но... Лицето, което ми телефонира...

— Франсоаз току-що се измъкна. Възможно е да я заловят. Но и обратното също е възможно... Седнете, моля ви. Познавате госпожа Босолей, нали?

— Аз? Съвсем не...

И той се опитваше да следи погледа на Мегре. Защото се виждаше, че комисарят говори само за да прави нещо, а мисли за друго, или по-скоро си дава вид, че наблюдава някаква сцена, която съществува единствено за него. Гледаше площада, ослушваше се, взираше се в госпожа Риво.

Изведнъж в хотела настъпи страшна суматоха. По стълбите тичаха хора. Бълскаха се врати. Дори комай се чу и изстрел.

— Какво... какво е това?

Викове. Потрошена посуда. После пак шум от преследване на горния етаж и едно счупено стъкло, парчета от което падаха на тротоара.

Госпожа Мегре влезе бързо в стаята и завъртя ключа.

— Мисля, че Льодюк ги... — каза тя задъхано.

— Льодюк? — промълви подозрително прокурорът.

— Колата на доктора беше в малката уличка отзад. Докторът стоеше там и чакаше някого. В момента, когато Франсоаз стигна до вратата и щеше да влезе в колата, се появи старият форд на Льодюк. Трябваше да му извикам да побърза. Видях, че остана на мястото си... Но той си е имал нещо наум, защото съвсем спокойно изстреля един куршум в гумата на колата...

Докторът и Франсоаз не знаеха къде да се дянат... Докторът се оглеждаше на всички страни като ветропоказател... Като видя, че Льодюк слизаш от колата си все още с револвер в ръка, бълсна момичето към хотела и изтича след него...

Льодюк ги преследва из коридорите... Те са горе...

— Аз все още нищо не разбирам — промълви прокурорът побледнял.

— Предхождащите събития ли? Много просто. С едно малко съобщение накарах госпожа Босолей да дойде тук. Докторът, който не желае тази среща, изпрати на гарата Франсоаз да попречи на майка си да дойде... Бях предвидил това... Бях изпратил Льодюк на перона и вместо да ми доведе едната, той ми доведе и двете... Ще видите как всичко се подрежда... Франсоаз, която усеща, че нещата се объркват, телефонира на своя зет и го моли да дойде...

Аз пък изпращам Льодюк да следи Риво. Льодюк пристига много късно в болницата... Докторът вече е заминал. Отишъл си е вкъщи... Приготвя билет за Франсоаз и заставя жена си да дойде и да ѝ го връчи тайно...

Разбирайте ли? А той с колата си чака на малката уличка зад хотела... Чака Франсоаз, за да замине с нея...

Само половин минута още и щяха да успеят... Но Льодюк също пристига със своя форд, усъмнява се, че това, което става, не е много в реда на нещата, стреля в едната гума и...

Докато говореше, врявата, която се чуваше в хотела, се засили за няколко секунди. Беше горе. Но какво ставаше?

И после изведенъж — гробно мълчание. До такава степен гробно, че всички развълнувани стояха неподвижни.

Чу се Льодюк, който даваше заповеди на горния етаж. Но не се разбираще какво говори.

Глуcho бълскане... Второ... Трето... И накрая трясък от избита врата...

Долитаха други шумове, но очакването стана мъчително. Защо тия горе се умириха? Защо бяха тия бавни, спокойни стъпки по пода само на един човек?

Госпожа Риво бе отворила широко очи. Прокурорът подръпваше мустасите си. Госпожа Босолей бе готова да се разридае от нерви.

— Сигурно са мъртви! — произнесе бавно Мегре, като гледаше към тавана.

— Как? Какво говорите!

Госпожа Риво се оживи, спусна се към комисаря с разкривено лице и безумни очи.

— Не е вярно! Кажете, че не е вярно!

Отново стъпки... Вратата се отваряше... Влезе Льодюк, кичур коса бе паднал на челото му, сакото бе разкъсано, той бе мрачен.

— Мъртви?

— И двамата.

Спра с протегнати ръце госпожа Риво, която искаше да мине през вратата.

— Не сега...

— Не е вярно! Зная, че не е вярно! Искам да видя... Беше на края на силите си.

Майка ѝ вече не знаеше как да се държи. Господин Дюурсо гледаше втренчено килима. Човек би помислил, че той е най-объркан, най-потресен от новината.

— Как, и двамата? — промълви най-после той, като се обърна към Льодюк.

— Преследвах ги по стълбите и коридорите. Успях да влязат в една стая и да затворят вратата, преди да ги настигна... Не бях в състояние да разбия такава рамка... Изпратих да повикат собственика, той е силен... Виждах ги през ключалката...

Жермен Риво го гледаше като обезумяла. Що се отнася до Льодюк, той търсеше погледа на Мегре, за да разбере трябва ли да продължи.

Зашо не? Нали трябваше да се стигне до края на драмата, на истината!

— Те се притискаха... Особено трескаво се притискаше тя в прегръдката му... Чух я да казва:

— Не искам... Не това! Не! По-добре...

И сама взе револвера от джоба му. Сложи го в ръката му... Чух, че каза:

— Стреляй... Стреляй, както ме прегръщаш...

— Не видях нищо повече, защото собственикът дойде...

Той попи потта си. Дори през панталоните му се забелязваше, че коленете му треперят.

— Закъсняхме с не повече от двайсет секунди. Когато се наведох над Риво, той беше вече мъртъв... Очите на Франсоаз бяха отворени... Отначало помислих, че всичко е свършено... Но в момента, когато най-малко очаквах...

— Какво? — почти изхълца прокурорът.

— Тя ми се усмихна... Наредих да поставят касата на вратата... Нищо няма да се пипа... Телефонираха в болницата...

Изглежда, Жозефин Босолей не бе разбрала добре. Тя се взираше глупаво в Льодюк. После се обърна към Мегре и каза като в просъницица:

— Това не е възможно, нали?

Около Мегре, който бе прикован към леглото, не спираха да се движат. Вратата се отвори. Хотелиерът подаде зачервеното си лице. И като заговори, лъхна на алкохол. Сигурно бе изпразнил на тезяха някоя голяма чаша, за да се съвземе. Рамото на бялата му дреха беше мръсно, съдрано.

— Докторът дойде... Трябва ли?

— Аз ще отида — каза със съжаление Льодюк.

— Вие сте тук, господин прокурор... В течение ли сте? Ако бяхте видели само! Очите си да изплачеш... Тъй са хубави и двамата! Човек би казал...

— Излезте! — викна Мегре.

— Трябва ли да затворя хотела? Хората започват да се трупат на площада... Комисарят не е в бюрото си... Идват полицаи, но...

Когато Мегре потърси с поглед Жермен Риво, видя я просната на леглото на госпожа Мегре, забила глава във възглавницата. Не плачеше, нито хълцаше. Само стенеше протяжно и злокобно като ранено животно.

Госпожа Босолей си бършеше очите, после се изправи и попита енергично:

— Мога ли да ги видя?

— След малко... Когато лекарят свърши...

— Госпожа Мегре се въртеше край Жермен Риво, без да знае какво да направи, за да я успокои. А прокурорът въздиаше:

— Аз ви казвах...

Шумът от улицата проникваше в стаята. Двама полицаи на велосипеди принудиха любопитните да се отстроят. Някои протестираха.

Мегре натъпка лулата си, гледайки навън или по-точно — гледайки, без да си дава сметка, към малката бакалничка отсреща, на която най-сетне бе запомнил всичките клиенти.

— Госпожо Босолей, в Бордо ли оставихте детето?

Тя се извърна към прокурора за съвет.

— Аз... да...

— Сигурно е вече на три годинки?

— На две...

— Момче ли е?

— Момиче... Но...

— Дъщеря на Франсоаз, нали?

Прокурорът се надигна решително:

— Комисаре, моля ви...

— Имате право... След малко... Или по-скоро при първото ми излизане ще си позволя да ви посетя...

Стори му се, че неговият събеседник се успокои.

— Дотогава всичко ще приключи... Какво говоря? Всичко вече е приключено, нали? Не мислите ли, че мястото ви е горе, където ще трябва да упражните прокурорски надзор?

В бързината прокурорът забрави да се сбогува. Тичаше като ученик, комуто изведнъж са простили наказанието.

Щом вратата се затвори, атмосферата се промени. Жермен още стенеше. Изобщо не чуваше думите на госпожа Мегре, която ѝ поставяше студени компреси на челото.

Болната ги отблъскваше нервно, водата постепенно навлажняваше възглавницата.

А другата жена, Жозефин Босолей, седна до Мегре и въздъхна:

— Кой можеше да предположи!

Корава жена! С присъщия ѝ морал. През целия си живот го е смятала нормален, естествен. Можеше ли някой да я упрекне за това?

Сълзите напираха изпод набръчканите ѝ клепачи на възрастна жена и скоро потекоха по страните ѝ, размивайки грима.

— Тя беше вашата любимка...

Майката не се стесняваше от Жермен, която едва ли я чуваше.

— Логично е! Тя беше толкова хубава, така фина! И толкова по-умна от другата. Жермен не е виновна. Тя винаги е била болна. И не се разви много... Когато доктор Риво пожела да се ожени за Жермен, Франсоаз беше още малка. Едва триайсетгодишна... И ако щете вярвайте, но аз подозирах, че това ще им създаде проблеми по-късно... И така стана.

— Как се казваше Риво в Алжир?

— Доктор Майер... Предполагам, че няма повече нужда да се крие... Впрочем, щом сте уредили всичко това, значи го знаете вече...

— Той ли уреди бягството на баща си от болницата? Самюел Майер...

— Да... И с това започна историята с Жермен... В стаята за менингитно болни имаше само трима... Моята дъщеря, Самюел, както казваха, и един друг... Една нощ докторът наредил да я подпалят... Кълнеше се, че третият, онзи, когото после приеха за Майер, бил вече мъртъв... Много ми се иска да вярвам, защото докторът не беше лошо момче... Би могъл изобщо да не се занимава с баща си, който бе извършил толкова глупости...

— Разбирам. Значи другият е бил записан в регистрите за починали като Самюел Майер... Докторът се е оженил за Жермен и... И ви е довел и трите във Франция...

— Не веднага... Първо отседнахме в Испания... Той чакаше документите, които все не идваха...

— А Самюел?

— Изпратиха го в Америка, като му препоръчаха да не стъпва повече в Европа. Нямаше вече вид на човек, който е с всичкия си.

— И един ден зет ви е получил документи на името на Риво. И е пристигнал тук, настанил се е с жена си и с балдъза си. А вие?

— Отпусна ми малка сума, за да остана в Бордо... Аз бих предпочела Марсилия например или Ница... Най-вече Ница! Но той искаше да му бъда подръка... Работеше много... Въпреки всичко, което може да се каже за него, беше добър лекар, никога не би направил зло на болния, за да...

Мегре затвори прозореца, за да не чува шума отвън. Радиаторите работеха. Миристи на лула изпълваше стаята.

Жермен стенеше като дете, а майка й обясняваше:

— Откакто й направиха трапанация, стана още по-зле... Тя и без това не беше весела... Помислете! Едно дете, прекарало цялата си младост на легло! След това — сълзи за щяло и нещяло... И от всичко се боеше...

В Бержерак не бяха усетили нищо. Целият този смутен, драматичен живот се бе влял в живота на малкия град и никой не се бе усъмнил в нищо.

Казваха: „вилата на доктора“... „колата на доктора“... „жената на доктора“... „балдъзата на доктора“...

И виждаха само спретнатата красива вила, добрата марка на колата с удължено торпедо, младото момиче със спортен вид, пълно с нервна енергия, малко тромавата съпруга...

В Бордо, в един буржоазен апартамент, госпожа Босолей изживявала мъчително края на своя бурен живот. Тя, която толкова се бе страхувала за утешния ден, тя, която бе зависила от капризите на толкова мъже, можела най-сетне да заживее като рентиерка!

Сигурно са я почитали в квартала. Имала е определени навици. Плащаща е редовно за донесените продукти.

А децата са идвали да я видят с тяхната хубава кола...

Ето че тя отново заплака. Бършеше се със съвсем малка носна кърпа, почти само от дантела.

— Ако само познавахте Франсоаз... Ето, когато дойде да роди при мен... Защото това стана при мен... Може да говорим пред Жермен. Тя го знае много добре...

Госпожа Мегре слушаше подплашена. Защото за нея това бе разкритие за един ужасяващ свят.

Под прозорците се бяха наредили доста коли. Бе пристигнал съдебният лекар, както и следователят, секретарят на съда, комисарят, когото най-сетне бяха намерили на пазара в едно съседно село, където се канел да купува зайци.

На вратата се почука. Беше Льодюк, който срамежливо погледна Мегре, за да разбере дали да влезе.

— Хайде, остави ни, приятелю!

По-добре беше да запази интимната атмосфера. Обаче Льодюк се приближи до леглото и каза тихо:

— Ако искат да ги видят така, както са...

— Не! О, не!

Защо? Госпожа Босолей чакаше досадника да излезе. Тя бързаше да продължи своята изповед, изпитваше доверие към този едър мъж в леглото, който я гледаше доброжелателно.

Той я разбираше. Не се удивляваше. Не задаваше смешни въпроси.

— Струва ми се, че говорехте за Франсоаз...

— Да... И така, след като се роди детето... Но... Сигурно не знаете още всичко...

— Зная!

— Тя ли ви го каза?

— Господин Дюурсо е бил там.

— Да. Никога не бях виждала такъв нервен и нещастен човек...

Той каза, че е престъпление да се създават деца, защото човек рискувал да убие майката... Той чуваше виковете... Наложи се да му предложа някоя и друга чашка...

— Голям ли е апартаментът ви?

— Три стаи...

— Имаше ли акушерка?

— Да... Риво не искаше сам да поеме отговорността...

— До пристанището ли живеете?

— Много близо до моста, в една малка уличка, където...

Още една сцена, която Мегре виждаше, сякаш бе присъствувал там. Но в същото време не виждаше друга сцена, която се разиграваше в този миг точно над главата му.

Риво и Франсоаз, които докторът с помощта на хората от погребалното бюро се мъчеше да раздели...

Прокурорът сигурно бе по-бял от формулярите, които секретарят попълваше с трепереща ръка...

И полицейският комисар, който само преди час бе мислил за своите зайци.

— Когато господин Дюурсо разбра, че е момиче, заплака и, казвам ви самата истина, положи глава на моите гърди... Дори помислих, че ще му стане лошо... Опитах се да не му позволя да влезе, защото...

И тя отново млъкна, поглеждайки крадешком и с подозрение Мегре.

— Аз съм само една бедна жена, която винаги е правила каквото може... Няма да е много хубаво, ако се злоупотреби с това, за да...

Жермен Риво бе престанала да стене. Беше седнала на края на леглото и гледаше право пред себе си с блуждаещ поглед.

Това бе най-трудният момент. Пренасяха телата в носилки, които се бълскаха в стените и вдигаха шум. И тежките предпазливи стъпки на носачите, които слизаха стъпало по стъпало...

Някой казваше:

— Внимателно край перилата...

Малко по-късно се потропа на вратата. Беше Лъодюк, който също миришеше на алкохол. Той промълви:

— Свърши се...

Наистина навън някаква кола потегляше.

XI

БАЩАТА

— Ще съобщите за комисаря Мегре.

И неволно се усмихна, защото това бе първото му излизане и той беше щастлив, че може да ходи като всички. Дори беше горд с гордостта на дете, което прави първите си стъпки.

При това походката му бе плаха, несигурна. Прислужникът забрави да го покани да седне и той сам придърпа едно кресло, защото вече усещаше как потта избива по челото му.

Камериерът бе с раирана жилетка. С лице на селянин, който се е поиздигнал и изпитва глупава гордост от това.

— Ако господинът иска да си направи труда да ме последва... Господин прокурорът ще приеме веднага господина...

Камериерът не подозираше доколко мъчително може да бъде да изкачиш едно стълбище. Мегре се държеше за перилата. Горещо му беше. Броеше стъпалата...

Още осем...

— Оттука... Един момент...

И къщата беше точно такава, каквато Мегре си я бе представял. Той се намираше в прословутото бюро на първия етаж, което си бе представял толкова пъти.

Бял таван с тежки греди от лакиран дъб. Огромно огнище. И особено библиотеката, която покриваше всички стени...

Нямаше никого. В къщата не се чуваха стъпки, защото подът навсякъде бе покрит с дебели килими.

Тогава Мегре, макар да бързаше да поседне, тръгна към края на библиотеката, където една желязна решетка и зелена завеса закриваха книгите.

Провря с мъка пръста си през една дупка на решетката. Отдръпна завесата. Отзад нямаше вече нищо, само празни рафтове.

И когато се обърна, видя Дюурсо, който бе присъстввал на този експеримент.

— От два дни ви чакам... Признавам...

Човек можеше да се закълне, че бе отслабнал с десет килограма. Страните му бяха повехнали. А бръчките около устата му бяха станали два пъти по-дълбоки.

— Седнете, моля.

Господин Дюурсо се чувствува зле. Не смееше да гледа своя гост в лицето. Той самият седна на обичайното си място, пред бюрото, отрупано с досиета.

Тогава Мегре прецени, че ще бъде много по-благородно да приключи всичко това с няколко думи. Много пъти прокурорът се беше изпъзвал. Много пъти той му бе отмъщавал. Сега почти съжаляваше за това.

Един шайсет и пет годишен мъж, съвсем сам в тази голяма къща, съвсем сам в този град, на който бе най-висшият началник, съвсем сам в живота...

— Виждам, че сте изгорили книгите си.

Не получи отговор. Само малко розова кръв нахлу в скулите на стареца.

— Позволете да привърша първо със съдебната страна на случая... Вярвам впрочем, че този път всички са съгласни.

Самюел Майер, който е това, дето аз ще наричам буржоа авантюрист, тоест патентован търговец, плуващ в забранени води, има амбицията да направи от своя син голям човек...

Факултет по медицина... Доктор Майер става асистент на професор Мартел... Всички мечти за бъдещето са осъществими...

Първо действие — Алжир. Старият Майер има съучастници, които го заплашват... Изпраща ги на оня свят...

Второ действие — пак Алжир. Осъден е на смърт. По съвета на своя син симулира менингит. И синът го спасява.

Дали онзи, който ще бъде погребан под негово име, е вече мъртъв? Без съмнение това никога няма да узнаем.

Синът на Майер, който отсега нататък приема името Риво, не е от хората, които имат нужда да се доверяват на някого. Той е силен. Разчита на самия себе си...

Амбициозен е. Човек с оствър ум, който знае цената си и иска да използува това, каквото и да му коства...

Само една слабост — влюбва се сляпо в млада болна и се оженва за нея, за да забележи малко по-късно, че тя не е толкова интересна...

Прокурорът не помръдваше. И за него тази част от разказа беше безинтересна. Той очакваше със страх продължението.

— Новият Риво изпраща баща си в Америка. Той се настанява тук с жена си и балдъзата си... Накрая настанява и тъща си в Бордо...

И разбира се, това, което трябва да стане, става... Момичето, с което живее под един покрив, го заинтригува, вълнува го и в края на краищата той го прельстява.

Това е третото действие. Защото в същия този момент прокурорът на републиката със средства, които още не знае, е на път да открие истината за хирурга от Бержерак.

Така ли е?

Ясно и без колебание господин Дюурсо отвърна:

— Точно така.

— Значи трябва да го накара да мълчи... Риво знае, че този прокурор има една не толкова безопасна мания... Еротичните издания, наричани от евфемизъм „издания за познавачи“...

Това е мания на старите ергени, които имат пари за пръскане и смятат, че една колекция от пощенски марки е нещо много блудкаво...

Риво ще я използува... Неговата балдъза ви е представена като образцова секретарка... Тя ще идва да ви помага за документацията на делата... И ще ви принуди малко по малко да я ухажвате...

Извинете, господин прокурор... Но това не е трудно... Трудността е друга — Франсоаз е бременна... И трябва, за да ви държат изкъсо, да повярвате, че детето е от вас...

Риво не иска да бяга пак, да си сменя името, да се урежда отново... Започва да става известен... Бъдещето е прекрасно...

Франсоаз успява...

И разбира се, когато ви съобщава, че ще стане майка, вие се хващате...

Отсега нататък вие ще мълчите. Държат ви. Нелегално раждане в Бордо, при Жозефин Босолей, където продължавате да ходите, за да виждате детето, което мислите за свое...

Това ми го каза самата Босолей...

От стеснение Мегре избягваше да гледа събеседника си.

— Разбирате ли? Риво е кариерист. Човек с положение. Човек, който не иска да позволи миналото да му попречи. Но обича истински своята балдъза. И въпреки това грижата за бъдещето му е по-силна и той позволява, поне веднъж, тя да бъде във вашите ръце. Това е единственият въпрос, който ще си позволя да ви задам. Веднъж ли?

— Веднъж.

— След това тя ви се изпълзва, нали?

— Под различни претексти... Срамуваше се...

— О, не, тя обичаше Риво. Отдала ви се е, за да го спаси...

Мегре продължаваше да не поглежда към креслото на своя събеседник. Взираше се в огнището, където пламтяха три хубави цепеници.

— Вие сте убеден, че детето е от вас. Отсега нататък ще мълчите. Приемат ви във вилата. Ходите до Бордо да виждате дъщеря си...

И ето драмата. В Америка Самюел — нашият Самюел от Полша и от Алжир — полудява съвсем... Той напада две жени в околностите на Чикаго и ги довършва с удар, с игла в сърцето... Това открих в архивите...

Преследван, той бяга във Франция... Няма вече пари... Стига до Бержерак... Дават му пари, за да изчезне отново, но изпадайки в нова криза, той извършва още едно престъпление...

Същото нещо... Удушване... Игла... В гората на Мулен-Ньоф, която е между вилата на доктора и гарата... Но досещате ли се вече за истината?

— Не! Кълна ви се.

— Той се връща отново... Започва пак... Втори път се връща, но не успява... И всеки път Риво му дава пари, за да си върви... Не може да го вика в болницата... Още по-малко — в полицията...

— Казах му, че това не може да продължава.

— Да. И той взема мерки. Старият Самюел му телефонира. Синът му го кара да скочи от влака малко преди гарата...

Съдията беше бледен, не можеше нито да продума, нито да помръдне.

— Това е всичко. Риво го убива. Той не признаваше никакви пречки пред бъдещето си, за което смяташе, че е призван... Дори жена си, която някой хубав ден щеше да изпрати на онът свят... Защото обичаше Франсоаз, от която имаше дъщеря... Тази дъщеря, която...

— Стига!

Тогава Мегре стана така естествено, като след обикновено посещение.

— Това е, господин прокурор.

— Но...

— Това бе пламенна двойка, нали? Двойка, която не признаваше препятствия. Риво имаше жената, която му трябваше — Франсоаз. Заради него тя ви прие...

Говореше вече на един жалък човечец, неспособен на никакви реакции.

— И двамата са мъртви... Остана жената, която никога не е била достатъчно умна, нито достатъчно опасна — госпожа Риво. Тя ще получи пенсия... Ще отиде да живее при майка си в жилището в Бордо или другаде... Те двете няма да говорят никога за това...

Той си взе шапката от стола.

— А за мен е време да се връщам в Париж, защото ми свърши отпускът...

Направи няколко крачки към бюрото, протегна ръка:

— Сбогом, господин прокурор...

И понеже неговият събеседник сграбчи тази ръка с признателност, която можеше да се отприщи в поток от думи, той отсече:

— Без лоши чувства!

Излезе, следвайки камериера с раирана жилетка, озова се на прегрятия от слънцето площад, стигна не без мъка до хотел „Англия“, където каза на собственика:

— За днес, най-после, трюфели, гъши пастет... И сметката! Тръгваме си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.